

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedejška izdaja
celote no v Ju-
govlavi 50 Din, za
inozemstvo 100 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 v Čekovni
račun: Cjubilana šte. 10.630 in 10.341
za inzerate, Sarajevski 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Cene oglasov
Istoli, peti-vrsta
mali oglaš po 150
in 20, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Za osemurno de'ol

V filmski hitrosti zunanje politike se je v igralski ansambel vrnil v Zenevi nov režiser, ki naj bi naštudiral novo igro — internacionalno borbo za osemurni delavnik. Kakor bomba je namreč padel pri seji upravnega sveta mednarodnega urada za delo v Zenevi predlog angleške vlade, da se washingtonski dogovor, po katerem naj bi države obvezno uzakonile osemurni delavnik na podlagi določb pariških mirovnih pogodb, spremenijo, z drugimi besedami, da osemurni delavnik enostavno pade. Češ: Takrat se ni dovolj predvidevala težava povojne industrije; določba ne odgovarja moderni tehniki in skušenj iz sedanje dobe je bilo premalo.

Suhoparnemu utemeljevanju angleškega vladnega zastopnika je sledilo vsestransko ogorčenje. Francoski zastopnik Jouhaux je strupeno napadel angleško vlado. Belgijski odposlanec je podčrtaval usodni korak angleške vlade, ker so Francija, Nemčija in Italija pri uzakonjenju osemurnika stavile pogoje, da ga sprejme tudi Anglija. In če se ta določba začne enkrat rušiti, ne ve nihče, kje se bo rušenje končalo. Nemški delavski zastopnik Hermann Müller je videl v angleškem predlogu izžiganje celokupnega evropskega delavstva, zažiganje ognja, katerega ne bo mogoče pogasiti. Vladni zaupnik Feig pa se je za nemško vlado skliceval na staro prakso: Če bodo osemurnik ratificirale druge države, ga bo tudi Nemčija... odločitev o angleškem predlogu pa naj se vsekako odloži.

Z načelno-razvojnega stališča bi bilo k angleškemu predlogu v ilustracijo podati naslednje: Osemurni delavnik je ena največjih posledic svetovne vojne in poleg splošne in enake volivne pravice ena glavnih socialno-političnih pridobitev delavstva, ki je, dokler je bilo delavstvo soudeleženo pri vladanju, niti up, da postane uzakonjeno splošno pravilo. Nekatere vlade so to tudi storile. Češkoslovaška in Belgija sta bili n. pr. izmed prvih držav, ki ste ga izvedli. Glavno vprašanje je bilo vedno, kaj bodo storile nositeljice industrijalizma Amerika, Anglija, Nemčija, Francija in Italija. V Washingtonu so skušale doseči bazo, da imenovane države same izvedejo to določilo. A od tedaj je osemurnik stalno na mrtvi točki.

Ker pa je osemurni delavnik izhod mednarodne socialne politike, je bil stalno na dnevnem redu. Anglija je sklicala v Bern in London konferenci delavskih ministrov glavnih industrijskih držav, da pride do kakršne koli rešitve. Konferenci sta ostali brez uspeha. Predsednik delavskega urada Albert Thomas se je vozil od vlade do vlade, da jih pregovori. Tudi zastoj. Inicijativo je, kot je pokazalo sedaj Zeneva, prevzela angleška vlada in sicer v znamenju boja proti osemurniku.

Kako utemeljujejo vlade svoje obnašanje? Nemški delavski minister dr. Brauns, ki stalno načeljuje delavskemu ministertvu, pravi, da ima v nenormalnih razmerah kot so leta po vojni vsaka država svoje posebno gospodarstvo, ki se ne da uniformirati. In Nemčiji leži vrhu vsega še breme milijardnih reparacij, ki dajejo gospodarstvu pečat. Država si mora pomagati, kakor ve, da bi določiti pavšalno osemurnega dela pa ne more, zlasti še, ker je tudi notranja dolžna slehernega Nemca, da dela na obnovi domovine z vsemi močmi.

Angleški konservativci trdijo, da angleško gospodarstvo ni ameriško, da je Anglija imela od nekdaj poseben, izolirani položaj z lastno metodo dela; sedanja kriza pa osemurnika sploh ne prenese.

Še krajši je fašizem, ki pravi: Fašizem je svojevrsten pokret, svetovni nazor, ki ima tudi o delu in delavcu svoje lastno mnenje, katerega pa udeležuje le v fašizmu, ki izven fašizma ne pripozna ne eksportnih ne importnih »artiklov«.

K vsemu temu moramo pri presoji tega novega položaja podčrtati še naslednje: Osemurnik je program, ki kot vsak drugi potrebuje za izvedbo sredstev in moči. Da se je položaj delavstva poslabšal, je krivo dejstvo, da je zgubilo moč in sredstva. Vladajoče nemško je že dolga leta opozicijsko delavstvo. Italijanske socialiste in popolare je potisnil ob steno fašizem, in angleški labour-partisti so se morali umakniti konservativcem. Zlasti socialna demokracija in druge levičarske stranke so danes skoro v vseh državah izven vlade! In vrhu vsega: razbite na krila in skupine in vsakovrstne osebne pristaje.

Vse kaže, da čaka evropsko delavstvo ravno pri osemurniku težka borba in preskušnja njegove notranje vrednosti, zavesti in realnega vploga.

Vlada hoče izglasovati davčni zakon, nato pa odstopiti

Davidovič bo glasoval proti, njegovi poslanci pa za — Kriza nastopi najbrže danes zvečer — Koncentracija malo verjetna — Ali sedanja koalicija ali nove volitve

r Belgrad, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Tudi tek današnjega dne se je pokazalo, da se poslanci demokratskega kluba drug za drugim odmakajo od Davidoviča in njegove politike. Na današnji seji demokratskega kluba so celo podvzeli ofenzivo proti mentorju Ljube Davidoviča poslancu Grolu zaradi neobjektivne pisave Grolovega glasila »Odjek«. Na seji se je velika večina poslancev izjavila za davčni zakon, tako da si Ljuba Davidovič niti ni upal dati na glasovanje predloga, ali naj se glasuje za ali proti davčnemu zakonu. Skrajno mučno pa je vplivala izjava Davidoviča, da sicer davčnega zakona ni prečital, da pa so mu drugi pravili, da je slab in da radi tega on zanj ne bo glasoval. Na drugi strani pa tudi seljaško-demokratska koalicija z Davidovičem ni zadovoljna, kajti pri vseh predlogih, ki jih seljaška demokracija stavlja v skupščini na glasovanje, da bi spasila vlado v neugoden položaj, glasujejo vsi demokratski poslanci, ki so v zbornici, z vladno večino, ter je z ozirom na to Davidovičevo opozicijsko stališče faktično samo farsa in vsa njegova politična akcija samo smešna komedija. Posebno radičevci pretijo, da tega ne bodo več dolgo trpeli in da bodo v primerni obliki izjavili Davidoviču nezaupnico. V seljaški demokraciji se tudi našla, da Davidovičevo zavezništvo ni zanesljivo, kar se je

najjasneje pokazalo v njegovem ravnanju napram demokratski zajednici, v kateri je na renavnaden način brskiral svoje bivše zaveznike muslimane. Jutri bo glasovanje v Demokratski zajednici. To glasovanje se je zavleklo za nekaj dni zaradi tega, da se počaka na finančnega ministra, tako da bodo navzočni vsi ministri, ko se bo v kabinetu sklepalo o demisiiji. Ko bo dana ostavka v svrhu razčiščenja politične in parlamentarne situacije, bo poklican na dvor predsednik narodne skupščine dr. Ninko Perić, da po parlamentarnih ukazih nasvetuje kroni, kateri stranki naj se da mandat za sestavo vlade. Kadar je situacija zelo motna, navadno predsednik skupščine nasvetuje še prej posvetovanje s šefi vseh večjih političnih skupin. Misli se pa, da se to sedaj ne bo zgodilo, ker stvarno ni potrebe. Vse skupine so za čim večjo koncentracijo, ako bi se dala ustvariti. Zato je situacija jasna in ni potrebno, da bi se krona posvetovala z voditelji strank. Seveda pa bo vsaka nova koncentracija morala biti večja od sedanje koncentracije štirih strank, kar pa bo vsakemu mandatorju težko izvesti. Zato se ravno misli, da se bomo vrtnili na staro koalicijo in se na ta način izognili volitvam in ostali pri sedanji koaliciji vlade, ki je edina sposobna za delo v parlamentu.

Obstrukcija opozicije zopet pogorela

r Belgrad, 6. febr. (Tel. Slov.) Narodna skupščina se je tudi danes morala baviti s predlogom seljaško-demokratske koalicije, ki je šel za tem, da se vlada spravi v manjšino. Seljaškodemokratska koalicija je stavila nujen predlog, v katerem zahteva, da naj se razprava o proračunu odgodi, dokler se ne reši vprašanje delne vladne krize.

Kot prvi govornik je nastopil znani Nastas Petrovič, ki je pred vsem protestiral proti temu, da ministri niso na ministrskih klopih in da predsednik vlade sploh ne prihaja v skupščino. Nato je kratko govoril o novem velikem županu v Skoplju in prešel potem na napad na notranjega ministra Radoviča, ki ga smatra za nesposobnega za ta visok položaj. Dalje je govoril o ministrski odgovornosti. Minister Kocić pripomni: »Odgovornosti ministrstva nobeden ne odreka.« »Kako da ne odreka? Saj je minister sam nedavno odklonil od sebe odgovornost.« — Kocić: Nobeden od nas ni dejal, da ne odgovarja za dela svojih organov.« — Pribičević: »Kaj pa veliki župan? ali je minister odgovoren za izjavo, da bo šlo »zob za zob?« — Kocić: »Da, on je odgovoren za to.« — Pavle Radič: »Ali je odgovoren Vojko Bugarče za to izjavo?« (S tem je mislil na Kociča, češ da je bugaraš.) Minister Kocić je odgovoril: »Istotako kakor tudi Pavle Singerčec.« (S tem je mislil na Pavla Radiča, ki je bil svoječasno zastopnik za prodajo Singerjevih šivalnih strojev.)

Petrovič nadaljuje s kritiko slabe sedanje parlamentarne prakse in pravi, da apelira na svoje radikale, ki so bili prvi boritelji za svobodo in za pravičen in zdrav razvoj demokracije. (Minister Kocić: »Kateri so ti vaši radikali?«) Petrovič na to ne more dati nobenega odgovora in izvaja dalje, da se parlament ne sme pretvoriti v mrtve organ, marveč da mora biti dejanski gospodar v državi. Vse stranke poziva na branik parlamentarizma. Zato je mnenja, da bo večina sprejela nujnost te resolucije.

Samostojni demokrat Vilder zatrjuje, da sedanja vlada nima večine med ljudstvom in prehaja na razlaganje vidovdanske ustave, češ da nam je ona dala parlament in samoupravo. Po mišljenju tvorcev te ustave se ne bi smelo dogajati, kar se danes dogaja, da so Hrvati nasproti Srbom v podrejenem položaju. (Stjepan Radič: »Mi imamo sedaj stvarno absolutizem.« Minister Kocić: »Zrušite vlado!« Budisavljevič: »Ona je že zrušena!« Pavle Radič: »Kje je vlada? Sploh je nimamo!« Stjepan Radič: »Nimamo vlade, marveč policijo!« Skupščinski predsednik poziva Stjepana Radiča k redu. Kocić: »Jebena vlada ne bi mogla sploh tukaj sedeti brez volje parlamenta. Dokler je ta večina, bomo mi tukaj sedeli.« Stjepan Radič: »Vlada kupuje duše, kakor je prej kupovala krčlice. Tako se dela večina. To je vaša večina. S tem ustvarjate večino.« Skupščinski

predsednik ponovno poziva Stjepana Radiča k redu. Vilder nadaljuje z ostro kritiko in izvaja, da je imela policija uspehe v južni Srbiji, kjer je ta današnja vlada dobila 40 poslancev. (Minister Kocić: »Vi pretiravate. Ni res, da imamo 40 poslancev iz Južne Srbije, ampak samo 18.«) Vilder prehaja na način, kako se je imenoval notranji minister, nakar je Radič vzkliknil: »Pri vas, radikalih, je policija. Kakor voli ste kupljeni.« Radi tega radikali ostro protestirajo. S težavo so radičevci preprečili, da ni Stjepan Radič dobil batin.

Poslednji je govoril radičevac Drlijevič, ki je istotako podpiral nujnost tega predloga.

V imenu vlade je minister dr. Spaho dal sledečo izjavo: »Vlada želi, da se proračun pravčasno do 1. aprila sprejme, radi tega ne more sprejeti nujnosti tega predloga.« »Kdo pa računa s prosveto, vprašuje Pribičević.« »Kdo pa z zunanjo politiko«, protestira Stjepan Radič.

Nato se je prešlo na glasovanje. Proti resoluciji so glasovali vsi radikali, vsi navzoči demokratski poslanci. Jugoslovanski klub in muslimanski poslanci. Večina je bila tako ogromna, da je zavladal velik smeh po celi dvorani na račun takozvanega bloka celokupne demokracije, ki je tudi pri tem glasovanju ponovno doživel velik polom. Šele danes se je lahko prešlo na dnevni red, to je na načelno debato o proračunu.

Prvi je govoril radičevac Krajač, ki je v dolgem govoru kritiziral sestavo tega proračuna in navajal njegove napake in slabe strani.

Na popoldanski seji narodne skupščine se je nadaljevala razprava o davčnem zakonu. Na dnevnem redu je bilo drugo poglavje. Govorili so poslanci: zemljoradnik Lazić, dr. Žerjav (SDS) in Pavle Radič (HSS). Nato se je vršilo glasovanje. Vsi navzoči demokrati in ostali poslanci vladne večine so glasovali za sprejetje tega drugega poglavja. Tudi pri tej priliki se je pokazalo, da so računi nasprotnikov sedanje vladne koalicije zelo talovi. Niti eden demokrat ni glasoval proti. Tako se je tudi to poglavje sprejelo. Na jutrišnji popoldanski seji se bo razpravljalo o poslednjem poglavju.

Seja demokratskega kluba

r Belgrad, 6. februarja. (Tel. »Slov.«) Danes popoldne se je vršila seja demokratskega kluba. Prvi je govoril Ljuba Davidovič. Izjavil je, da pride popoldne na dnevni red skupščine glasovanje o davčnem zakonu, katerega želi vlada, kakor se zdi, čimprej sprejeti. Ker pa po njegovem mišljenju ni dovolj poslancev na seji, misli, da se naj o tem važnem vprašanju ne bi sklepalo. Ugotavlja, da v

klubu niso navzoči člani vlade. Dokler obstoja klub, misli, da naj vsi člani prihajajo na seje kluba, ne pa da imajo posebej seje.

Miloje Jovanović je izjavil, da se ne vodi nobene posebne seje in da se je vršil samo sestanek pri Marinkoviću, ki pa ni bila seja, marveč samo prijateljski sestanek, na katerem se je Marinković zahvalil v imenu demokratskih ministrov tistim tovarišem, ki so zanj v klubu glasovali. To je smatral za potrebno, ker se je s tem izreklo demokratskim ministrom priznanje za njihovo naporno delo v vladi in za uspehe, ki so jih pri tem delu imeli. Glasovanje poslancev za resolucijo je moralo biti ministrom dokaz, da se žalijo demokratski ministri, ki so bili v vladi. Govornik je mnenja, da je to moralo biti, ker je resolucija zelo naperjena proti ministrom. V tem leži vzrok, da se je klub razcepil pri glasovanju. Poslanec ostro nastopa proti pisanju demokratskega organa »Odjek«, češ da piše neobjektivno in tendenciozno in da direktno zadeva samega Davidoviča, ker piše, da je bil Davidovič užaljen radi nekega govora v klubu in radi tega kot strankin šef ni mogel sprejeti sporazuma za kompromisno resolucijo.

Davidovič je nato izjavil, da soglaša s tem, da pa smatra, da tudi »Pravda«, ki naj bi bila demokratsko glasilo, prinaša neobjektivne vesti.

Na to Davidovičevo opombo je poslanec Matejić izjavil, da dajejo poslanci »Odjeku« kot oficelnemu listu svojo podporo, »Pravda« pa je neodvisen list, ki se vzdržuje iz lastnih sredstev. (Z ozirom na ta napad Ljube Davidoviča na »Pravdo«, izjavlja uredništvo »Pravde«, da je »Pravda« objektivna, ker računa z najvišjimi državnimi interesi, da objektivno beleži vse politične dogodke, da je list, ki služi vsakemu javnemu delavcu in vsem strankam, kadar je treba, da se jim služi iz splošnega interesa.)

Poslanec Čubrović je istotako govoril proti pisanju »Odjeka« in pravi, da je »Odjek« s takšnim pisanjem dokazal, da ni organ DS, marveč osebne klike, ki v njem servira, kar se ji zdi. »Odjek« je neobjektiven in pristranski. Radi tega ne bo več sprejemal »Odjeka«.

Gjoka Popović je govoril o davčnem zakonu. Izjavlja, da se s tem zakonom odstranjuje največje nepravilnosti. Novi zakon zaščituje popolnoma in predvsem malega človeka in kmeta. To pa je ravno v duhu demokracije, ki je vedno proti pretiranim davčnim obremenitvam. Izjavlja, da bo glasoval za. Po njegovem mnenju morajo vsi poslanci glasovati za ta zakon.

Vasa Ognjanović je mnenja, da pomenja ta zakon velik napredek. Zato bo glasoval tudi on za.

Dragiša Matejić je ostro napadal Davidovičevega mentorja Milana Grola. Pravi, da je vsem jasno, da je vso to zmešnjavo v demokratskem klubu povzročil Milan Grol. Jaz pa mu rečem, da, kakor je zmešnjavo napravil, tako naj nas je zopet reši. Glede davčnega zakona pravi Matejić, da je mnogo pravilnejši nego stari. Kot primer navaja kmete, ki imajo 3—5—18 ha, ki bodo sedaj plačevali mnogo manj. Tisti, ki imajo preko 60—120 ha, bodo plačevali nekaj več. Uveljavil se je princip, da se šibkejši ščitijo. Predlaga, da se sprejme k davčnemu zakonu dodatek, ki določa obdavčenje bogatih v svrhu prehrane pasivnih krajev. Dovolj je takih bogatašev, ki imajo letno 1 milijon dinarjev. In takšni bi obdavčenja ne občutili. (Medklic: »Ti misliš na Veljkoviča!« Kakor znano je Veljković velik nasprotnik tega zakona in največji srbski bogataš.)

Nato je govoril Grol, ki izjavlja, da bi bilo v sedanjih razmerah pod današnjo vlado težavno glasovati za ta zakon. Ker vidi, da je v klubu večina za ta zakon, izjavlja, da bo tudi on glasoval za ta zakon, ker misli, da to ni političen zakon.

Ljuba Davidovič je izjavil, da zakona ni čital, da pa so mu drugi izjavili, za zakon ni dober. Zato ne more glasovati za zakon. Misli pa, da ni treba, da bi klub o tem glasoval. Marveč, da naj vsak poslanec glasuje, kakor hoče. Od demokratov bosta proti glasovala Veljković in Davidovič, ostali poslanci pa bodo v ogromni večini glasovali za zakon, ki je s tem zasiguran.

r Belgrad, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Ljuba Davidovič je danes obvestil Radiča in Pribičevića o svojem včerajšnjem razgovoru z Marko Trifkovićem. Z ozirom na te razgovore se v vseh političnih krogih opozarja na to, koliko je vredna borba Ljube Davidoviča za parlamentarizem in demokracijo, če se razgovarja z ljudmi, ki so izven parlamenta in jih hoče zopet rehabilitirati.

Veselite in koristite se v hiši
če se nabavi **šivalni stroj**
znamke
Gritzner n Adler
v izbiri
najkрасnejših oprem
samo pri
Josip Petelincu
Ljubljana
blizu Prešernovega
spomenika
15 letna garancija Pouk vezanja brezplačen

Hiša z gostilno

veliko kletjo in dvoriščem, v sredini mesta, na prometnem kraju, se ugodno proda. — Ponudba pod »Poceni« a. d. V. na upravo lista v Mariboru.

L. Mikuš - Ljubljana
priporoča svojo zalogo dežnikov,
solnčnikov in sprehajalnih palic
Popravila točno in solidno

Lovske puške,

Robert puške, revolverje, pištole in vse potrebščine za lov in ribji lov — kupiš pri
F. K. KAISER, puškar, LJUBLJANA
Šelenburgova ul. 6. — Kupujem in prevzemam staro orožje v komisijsko prodajo

Vsemogočni je danes ob 7 zjutraj poklical k Sebi našega dobrega očka, oz. starega očka, brata in strica, gospoda
Jakoba Nanut
sprevodnika juž. žel. v pokoju

Pogreb bo v ponedeljek 6. februarja 1928 ob dveh popoldne iz hiše žalosti, Ilirska ul. 22, na pokopališče k Sv. Križu. Dragega pokojnika priporočamo v molitev in blag spomin.
Ljubljana, dne 4. februarja 1928.

Žalujoči otroci.

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naša ljubljena soproga in mati, gospa

Uršula Dvoršak
soproga poštnega zvančnika

dne 4. t. m. po dolgi in mukopolni bolezni, previdena s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspala. Pogreb blage pokojnice se vrši v nedeljo, dne 5. februarja t. l. ob pol 4 popoldne, od doma žalosti, Sp. Šiška, Aljaževa cesta št. 6, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, 4. februarja 1928.

Globoko žalujoči ostali.

Mestni pogrebni zavod.

Zahvala

Vam vsem, ki ste mi ob teh težkih urah s sočutnim srcem skušali lajšati neznožno mojo bol; ki ste spremili mojo nepozabno

Nušo

k večnemu počitku. posuli njen grob s cvetjem in ji posvetili svoje solze in svoje ljubezni polne besede: Vam vsem iskrena, prisrčna hvala.

V Ljubljani, dne 3. februarja 1928.

Dr. Ivan Robida.

Pouk v krolnem risanju

in prirojevanju damskih oblek daje redno — za dom in poklic — edino strokovno izprašana učiteljica in lastnica modnega salona

ROZA MEDVED, Ljubljana, Mestni trg 24

(nasproti rotovža). — Uspeh pouka zjamčen. — Učenkam z dežele se preskrbi stanovanje in hrana po zmerni ceni. — Istotam se izdelujejo vsakovrstni kroji po meri.

Ljudska posojilnica v Celju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Cankarjeva ulica št. 4

(popreje pri Belem volu)

Obrestuje

hranilne vloge po najvišji mogoči obrestni meri in je dekar pri njej najvarneje naložen, ker jamčijo poleg rezerv in lastnih hiš vsi člani z vsem svojim premoženjem.

Posojila in trgovski krediti pod najugodnejšimi pogoji.

Rentni in invalidni davek plačuje posojilnica.

Hranilne vloge nad Din 52.000.000-

Cenik za leto 1928

Belo platno	Din 8, 9, 10, 12
Gradl za spodnje hlače	12, 14, 16, 20
Platno za rjuhe, 150 cm	22, 26, 28, 32
Platno za kapuc, 180 cm	28, 32, 40, 45
Damast za posteljino	28, 32, 46, 50
Namizni prti (komad)	40, 48, 50, 60
Gradl za madrace	30, 36, 44, 52
Cefirji in oksforti	10, 12, 14, 20
Tiskovine (druki)	10, 12, 15, 16
Delain etamin	10, 12, 14, 16
Volneni delain	18, 28, 38, 48
Ševijot v vseh barvah	35, 45, 60, 68
Volneni poplin	45, 50, 58, 60
Modno blago za ženske	20, 24, 28, 35
Blago za plašče, kostume	80, 95, 110, 120
Razne svilne za obleke	36, 45, 60, 68
Crèpe de Chin	68, 98, 120
Težka taft svila	88, 120
Surova svila	26, 28, 32, 40
Svilene rute	40, 50, 120, 145
Naglavne rute	5, 10, 12, 18
Jugoslovansko sukno	24, 36, 50, 72
Češki kamgarni	65, 120, 140, 160
Angleško sukno	270, 220, 280, 300
Modne hlače	100, 130, 180, 230
Lister za suknje	40, 60, 98, 160
Štruks	60, 70, 95, 170
Baržun in fustian	30, 36, 40, 60
Hlačešina	12, 28, 36, 48
Tirolski loden	120

zavese, preproge, posteljna pregrinjala, koce, odeje, konjske plachte, voščeno platno, slamičice, srajce, nogavice, dežnike in drugo dobite dobro in najcenejše samo pri

I. TRPIN - manufakturna trgovina -
MARIBOR, Glavni trg št. 17.

Vzorcev se ne razpošilja!

Mednarodni velesejem v Lyonu

5. do 15. marca 1928.

Razstavljalci 20 držav — Kupci 47 narodnosti. Razstavljeni katalog (700 strani) je izšel Cena 10 franc. frankov. — Stanovanja na razpolago. Naslavljajte na: Foire de Lyon, Service 6, 5. Hôtel de Ville, Lyon.

Popolnoma gladko! In kako prijetno dišiš!

— Da, draga, to dela **„PAON“** milo za britje!

1. omehča brado,
2. da gosto peno, ki se ne posuši,
3. se prijetno občuti na koži in ji da prijeten duh,
4. je štedljivo v porabi.

Izdeluje

„ALBUS“ tvornica sapuna d. d.

Dobiva se povsod!

Naznanilo.

Cenjenemu občinstvu naznanim, da sem

otvoril

na Glincah cesta IX.

Restavrator

Točil bodem pristna dolenska in štajerska vina, postregel z gorkimi in mrzlimi jedili ter z vsemi brezalkoholnimi pijačami.

Cenjenemu občinstvu se najtopleje priporoča

Franc Krusič.

Kostanjev taninski les

kupuje stalno po ugodnih dnevnih cenah

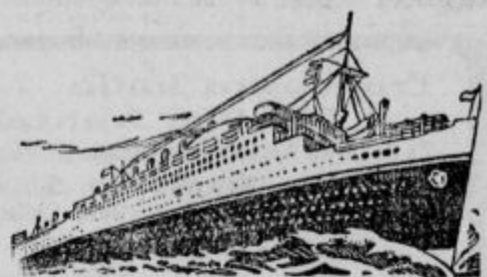
Ernest Marinc, Celje

Zrinskega ulica št. 4

Telefon Interurb. št. 136.

Najceneje se oblečete, ako kupujete gotove moske in deške obleke domačega izdelka pri **JOS. OLUP** — Ljubljana, Siarski trg št. 2, ki ima v zalogi tudi sukno in hlače iz svetovnoznanih čeških tovarn ter vsakovrstne pletenine, jumperje, jopice in perilo. — Obenem se priporoča znana gostilna **„POD TRNOM“**, kjer se točijo najboljša štajerska in dolenska vina.

Cosulich Line - Trst

Saturnia — Vulcania

motorne ekspresne veleladje

24.000 ton, 21 milj hitrosti

Brzovozna zveza s Severno in Južno Ameriko. Odplov motorne veleladje „Saturnia“ v New-York dne 14. marca 1928.

Brezplačna in točna pojasnila dobite takoj pri

Simon Kmetec

zastopnik „Cosulich Line“ za Slovenijo Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 13

Dr. med. Franc Schosteritsch

je otvoril dne 1. februarja 1928

svojo prakso kot

zobozdravnik v Ptuj

Cankarjeva ulica šte. 15.

(poleg mestne tohtalce).

Ordinira:

ob delavnikih od 8.—11. in od 14.—16 ure

ob nedeljah in praznikih od 9.—11. ure.

All se hočete osvoboditi svojega revmatizma in trganja!

Zbadljive, skeletne bolečine v udih in členih, otekli udji, sključene roke in noge, iriganje, bodljaji, zbadanje po raznih delih telesa, da celo slabe oči, so črte posledice revmatičnih in protinskih bolezni, ki jih je treba odstraniti, ker bo sicer bolezen vedno bolj napredovala.

Ponudim Vam

zdravljenje s pijačo, ki bo ozdravila, razredčila vodno kislino, pospešila prebavo in izločevanje, torej ne tako zvano splošno ali rano sredstvo, marveč izdelek, ki ga nam nudi v blagor bolnega človeštva dobra mati narava.

Vsakomur poskušnja zastonj!

Pišite mi takoj in prejeli boste od založništva, ki jih imam v vseh deželah, popolnoma zastonj in franco poskušnjo s poskusnim navodilom. Sami se boste lahko prepričali o neškodljivem in hitrem učinkovanju sredstva!

AUGUST MÄRZKE Berlin-Wilmersdorf, Bruchsalersstr. Nr. 5. Abt. 319.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Brzo av. naslov: Gospobanka

Ljubljana, Miklošičeva cesta 10

Telefon št. 2057, 2470 n 2979

Kapital in rezerve skupno nad Din 16.000.000—, vloge nad Din 250.000.000—

Izvršuje vse vrste bančnih poslov pod najugodnejšimi pogoji. Prodaja obveznic 7% drž. invest. posojila ter 2 1/2% vojne odškodnine in vseh vrst vrednostnih papirjev tudi na obroke pod zelo ugodnimi pogoji.

Glavno in največje zastopstvo v Sloveniji za prodajo **srečk Državne razredne loterije.**

Novi zakon o neposrednih davkih

Dr. Hilarij Vodopivec

Zakonski predlog o neposrednih davkih, kakor ga je sprejel davčni odbor narodne skupščine in s katerim bodo izenačeni neposredni davki v vsej državi, pozna samo objektive davke in ne pozna osebnih dohodnin od skupnega dohodka, ki je bila pri nas uvedena s 1. januarjem 1898. leta. Radi tega bo s stopanjem v veljavo novega zakona (t. j. s 1. januarjem 1929) prenehala odmeritev osebne dohodnine. Istočasno bodo ukinjene tudi naše državne doklade, invalidski davek in komorska doklada.

Neposredni davki, katere ureja bodoči novi zakon, so: 1. na prihod od zemljišča (zemljarina); 2. na prihod od zgradb (hišnina); 3. na prihod od podjetij, obrti, trgovin in samostojnih zanimanj (pridobnina); 4. na rente (rentnina); 5. na dobiček podjetij obvezanih na javno polaganje računov (društveni davek) in 6. na prihod od nesamostalnega dela in zanimanja (službeniški davek ali plačarina).

Pri vseh gori navedenih davkih je podlaga za odmeritev čisti prihod odnosno čisti dobiček in pri vseh davčnih oblikah, razven rentnina, je obdavčenje progresivno. V to svrhu so uvedene za zemljarino, hišnino, pridobnino in za društveni davek dvojni davčni odstotki in to za osnovni davek in za dopolnilni davek; odstotki za osnovni davek so stalni, dočim so odstotki za dopolnilni davek progresivni. Progresija pri zemljarini, hišnini in pridobnini se pojavlja z ozirom na višino čistega prihoda in pri društvenem davku z ozirom na rentabilnost podjetja. Pri plačarini pa, ki ima samo eno vrsto davčnih odstotkov, se progresija izraža pri teh davčnih odstotkih z ozirom na višino prihoda.

S progresivno davčno obremenitvijo je hotel zakonodavec udovoljiti zahtevi člena 116 naše ustave, kateri določa, da se davek plača po davčni moči in progresivno, in obenem je hotel z dopolnilnimi davčnimi odstotki vstvariti nekaj nadomestek za osebno dohodnino. Ker se bodo odredbe zakonskega predloga o zemljarini najbrže izmenjale, pustimo pravico o tem davku poznejšemu času in si oglejmo ostale davčne oblike.

Hišnina

Sedaj imamo v Sloveniji dve vrsti hišnega davka: najemniški davek in razredni davek; s stopanjem v veljavo novega zakona pa odpadce zastareli hišni razredni davek in bomo imeli samo hišni davek od čistega prihoda (čiste najemnine).

Zgradbe, katere služijo poljedelcem in njihovim kmetijskim delavcem za stanovanje

po vaseh in vaških občinah, in ravno tako zgradbe, katere služijo isti svrhi in se nahajajo izven rajona mest, trgov in krajev oglašanih za javna zdravilišča, bodo popolnoma proste vsakega davka. Sem ne spadajo letoviške hiše na poljskem posestvu in hiše velikih posestnikov; te zgradbe bodo podvržene davku po predpisih novega zakona.

Davčna podlaga za hišnino je: pri zgradbah, katere so izdane v najem, letna zakupnina ali najemščina v času razglašanja za predložitev davčnih napovedi, pri hišah pa, katere niso izdane v najem, je davčna podlaga vrednost letne najemnine, t. j. vsota, katere bi se mogla prejemati, ako bi se dotična hiša (ali del iste) izdala v najem. Ta letna najemščina ali najemna cena je bruto-najemnina.

V ime stroškov za izdrževanje, upravo in amortizacije se odbije od skupne brutto-najemnine:

1. v Belgradu, Zagrebu, Sarajevu, Ljubljani in Novem Sadu 20%;
2. v ostalih mestih, trgih, kopališčih in letoviščih 25% in
3. v vaseh 30%.

Razlika izmed brutto-najemnine, faktične odnosno vcenjene in stroškov, kateri se priznajo v gornjih odstotkih, je letni čisti prihod (čista najemnina), od katerega se odmerja davek na sledeči način:

1. osnovni davek z 12%;
2. dopolnilni davek od vsote skupnega čistega prihoda vseh davku podložnih zgradb istega davčnega obvezanca na področju ene prvostopne davčne oblasti, umanjenga z odgovarjajočim delom čistega prihoda od zgradb od katerega je bil v prejšnjem letu izvršen odpis davka radi nevpotrebljivosti ali nevpotrebljenosti zgradb ali katerega dela istih, odnosno zbog neizterljivosti najemnine. Dopolnilni davek iznosi:

od prvih začetnih ali polnih 10.000 Din	2%
» naslednjih » » » » 10.000 »	4%
» » » » » 10.000 »	6%
» » » » » 10.000 »	8%
» » » » » 10.000 »	10%
» » » » » 10.000 »	12%
» » » » » 10.000 »	14%

in na vsako vsoto čez 70.000 Din 10%.

Na dopolnilni davek se ne morejo odmeriti nikake samoupravne doklade, nego se iste smejo odmeriti samo na osnovni davek.

Da bi se videl efekt gornjih procentov, sem izračunal nekoliko primerov obdavčenja po novem zakonu in za iste primere sem tudi izračunal davek po dosedanjih predpisih.

Od letnega bruto-prihoda (kosmate najemnine) v dinarjih	Po novem zakonu bo iznosil skupni davek (osnovni in dopolnilni) v dinarjih			Po dosednjih predpisih je davek s 70% no državno doklado invalidskim davkom in komorsko doklado iznosil v dinarjih
	v Ljubljani	v ostalih mestih, trgih in letoviščih	v vaseh	
1.000	112	105	98	315
2.000	224	210	196	594
4.000	448	420	392	1.191
10.000	1.120	1.050	980	3.300
20.000	2.360	2.200	2.040	6.480
30.000	3.720	3.450	3.180	9.690
40.000	5.200	4.800	4.440	13.560
50.000	6.800	6.300	5.800	18.750
60.000	8.560	7.900	7.240	20.790
70.000	10.440	9.600	8.780	22.830
100.000	16.200	15.100	14.000	32.640
500.000	86.600	81.100	75.600	163.200
1.000.000	174.600	163.600	152.600	326.400

Iz gornjih števil se jasno vidi, kako izdatno bo Slovenija v pogledu hišnega davka razbremenjena, in pevrh moramo se vpošte-

vati dejstvo, da odpade tudi še osebna dohodnina, dalje, da se ulinejo vse državne doklade, invalidski davek in komorska doklada, da

se bodo doklade za samoupravna telesa pobirale samo od osnovnega davka, dočim bo dopolnilni davek prost tudi teh doklad in da bodo kmečke hiše po vaseh popolnoma proste vsakega davka, ker je, kakor že rečeno, odpravljena razredna hišnina.

V doljni križalki sem izračunal v nekoliko primerih, kaksi bodo po novem zakonu davčni odstotki od brutto-prihoda (kosmate najemnine) in koliki so bili davčni odstotki po dosedanjih predpisih.

Na letni bruto prihod v dinarjih	Iznosi v odstotkih osnovni davek			Iznosi v odstotkih dopolnilni davek			Vkupno v odstotkih osnovni in dopolnilni davek			Odstotek dosežanje obdavčbe
	v Ljubljani	v ostalih mestih, trgih in letoviščih	v vaseh	v Ljubljani	v ostalih mestih, trgih in letoviščih	v vaseh	v Ljubljani	v ostalih mestih, trgih in letoviščih	v vaseh	
do 10.000	9.6	9. —	8.4	1.6	1.5	1.4	11.2	10.5	9.8	Okoli 30-33 %
od 20.000	»	»	»	2.2	2. —	1.8	11.8	11. —	10.2	32.4
» 30.000	»	»	»	2.8	2.5	2.2	12.4	11.5	10.6	32.3
» 40.000	»	»	»	3.4	3. —	2.7	13. —	12. —	11.1	33.9
» 50.000	»	»	»	4. —	3.6	3.2	13.6	12.6	11.6	37.5
» 60.000	»	»	»	4.66	4.16	3.66	14.26	13.16	12.06	34.65
» 70.700	»	»	»	5.31	4.71	4.14	14.91	13.71	12.54	32.61
» 100.000	»	»	»	6.6	6.1	5.6	16.2	15.1	14. —	32.64
» 500.000	»	»	»	7.72	7.22	6.72	17.32	16.22	15.12	32.64
» 1.000.000	»	»	»	7.86	7.36	6.86	17.46	16.36	15.26	32.64

Vkupni odstotek osnovnega in dopolnilnega davka ne doseže nikdar, tudi pri najvišjih zneskih v Ljubljani polnih 17.6%, v ostalih mestih, trgih in letoviščih polnih 16.5% in v vaseh polnih 15.4% od brutto-prihoda (kosmate najemnine), dočim je davčni odstotek po dosedanjih predpisih dosegal in presegal dvokratno, včasih celo trikratno višino novih odstotkov. Neenakomernost dosedanjih odstotkov obdavčenja prihaja od tod, ker sta invalidski davek in komorska doklada po čl. 161 in 165 fin. zakona za leto 1926/27 le pri višjih zneskih prvotnega davka s 70% državnog doklado vred, t. j. pri zneskih iznad 15.000 dinarjev odstotna, in sicer znaša v tem primeru invalidski davek 40% in komorska doklada 20%. Do davčne vsote od 15.000 Din pa se invalidski davek in komorska doklada odmerita po neki nesrečni lestevici, v kateri so te doklade enostavno izražene v gotovih vsotah za davčne zneske od ... do ... N. pr. znaša po gornjih členih finančnega zakona invalidski davek 840 Din in komorska doklada 420 Din ako iznosi prvotni davek s 70% državnog doklado 2000 do 3000 Din. Te doklade bodo, hvala Bogu, z novim letom odpadle.

Izvesno namesto osnovnega in dopolnilnega davka se bo plačalo za nove zgradbe in dele istih, katere so bile sezidane po odobrenju gradbenih oblasti, samo 3% od čistega prihoda. Od brutto najemnine bo torej ta odstotek znašal v Ljubljani 2.4%, v ostalih mestih, trgih, kopališčih in letoviščih 2.25% in v vaseh 2.1%; sedaj se plača 5%.

Ta davčna olajšava se daje na 20 let v mestih čez 50.000 prebivalcev, v ostalih krajih pa na 10 let za zgradbe:

1. katere so sezidane na zemljišču poprej nezazidane (nove zgradbe);
2. katere so sezidane na zemljišču poprej zazidanem, pa je bila prejšnja zgradba popolnoma ali do temelja porušena ali katere so bile od temelja dozidane že obstoječim zgradbam. —

Samo na polovico gornje dobe daje se davčno olajšanje za nove dele zgradb, ki so: a) nadzidani na obstoječi zgradbi, b) nadzidani ali dozidani na mestu porušeni nadstropij.

To davčno olajšanje se daje na 20 let tudi za nove hotelske zgradbe, katere so bile sezidane zbog pospeševanja tujskega prometa in turizma, vendar se olajšava ne more dati

za one prostore, kateri ne služijo v hotelske svrhe.

Za dosego gornjih davčnih olajšav vsebuje zakonski predlog formalne odredbe.

Dalje priznava zak. predlog stalne (permanente) oprostitve hišnine. Najvažnejša za široke sloje je že zgoraj omenjena oprostitve hišnine za zgradbe poljedelcev. V zak. predlogu je navedena še cela vrsta davčne oprostitve, kakor n. pr. za državne zgradbe, v kolikor ne služijo za stanovanje uslužbencev in delavcev odn. v kolikor ne služijo za upravo državnih podjetij obvezanih na javno polaganje računov; vendar so zgradbe države, samoupravnih teles kakor tudi obrtnih, industrijskih in rudarskih podjetij, katere služijo za brezplačno stanovanje njihovih delavcev, proste hišnine; dalje so oproščene hišnine zgradbe samoupravnih edinic in drugih javnih korporacij in fondov, dokler in v kolikor služijo neposredno v javne ali službene svrhe; cerkve, kapele in zgradbe ali deli istih priznanih veroizpovedi, katere se vporabljajo izključno za javno službo bežjo in za uradniške svrhe svečnikov; bolnišnice, kopališča in sanatoriji brez svrhe na dobiček, planinske koče; vobče vse zgradbe namenjene v nacionalne, prosvetne, šolske, dobrotovalne ali narodno-ekonomske svrhe, toda brez svrhe na dobiček; tudi so oproščene davka tovarniške in druge industrijske zgradbe, rudarske zgradbe, javna skladišča, zgradbe železnice; vse te zgradbe samo tedaj, ako ne služijo za stanovanje, za prodajalnice in druga podjetja; ekonomske zgradbe (hlevi, kleti, šrambe) so oproščene hišnine, ako niso izdane v najem, služijo kmetijstvu in šumarstvu in niso namenjene za stanovanje. Slednjič naj omenim še važno odredbo, da bodo uživale davčno oprostitve zgradbe zadrug in združnih zvez osnovanih po zakonih o zadrugarstvu, ako dotična združjenja ne delijo dobička, ne dajejo fantijem članom uravnega in nadzornega odbora in ako se njihove rezerve v nikakem slučaju ne smejo razdeliti med zadrugarje; za zgradbe združnih zvez je še ta pogoji, da je v zvezi članjenih najmanj 20 takih zadrug; zgradbe nabavljajških zadrug državnih uslužbencev in njihove zveze, osnovanih po zakonu z dne 5. decembra 1920, so tudi oproščene davka.

Toliko o hišnini, prihodnosti mogoče zopet nekaj o ostalih davčnih vrstah.

Alphonse Daudet:

Tainosti starega Cornilla

France Mamaj, star igralec na piščalko, ki je včasih prišel k meni v vas, da ob čaši vrelega vina v pogovoru prebije večer, mi je pripovedoval nekega večera kratko vaško dramo, katere priča je bil pred kakimi dvajsetimi leti moj mlin. Pripoved tega obrepa možička me je ganila in skušal bom, da vam jo ponovim, kakor sem jo slišal sam.

Zamislite se, dragi čitatelji, da sedite pri vrču dišečega vina in da vam pripoveduje stari muzikant: »Naša pokrajina, dragi gospod, ni bila vedno tako mrtev in nepoznan kraj, kakor je danes. Nekoč je bilo tu veliko trgovanje z žitom in kakih deset milj naokoli so nam nosili ljudje žito v mlin. Okrog vasi so bili vsi griči pokriti z mlini na veter. Z desne in leve strani niste videli iznad smrek drugega, kakor krila, ki so se obračala proti mlinu, in dolge vrste majhnih oslov, otovorjenih z vrečami, ki so stopali po poti navzgor in navzdol. In veselje je bilo ves božji teden poslušati z višine pokanje z biči, šumljanje platna in »hija-hot« mlinarskih pomagacev ... In nedeljah smo v tropah zahajali v mline. Tu gori so mlinarji dajali za muškatočva.«

Pisatelj je bival na deželi, in sicer v nekem samostanem mlinu, ki je bil nekoč last moža, o katerem je govor.

Topel severozapadni veter iz južni Franciji. Močno in sladko vino iz južne Francije.

Mlinarske hčere so bile lepe ko kraljčine v svojih čipkastih robcih in z zlatimi križci. Jaz sem prinašal svojo piščal in do črne noči smo plesali »farandole.« Ti mlini, kakor vidite, so bili veselje in bogastvo našega kraja.

Nesreča pa je hotela, da je prišlo Francozom iz Pariza na pamet, da so postavili ob mesti, ki pelje v Tarascon, valjni mlin na čar. Kar je novega, je vse dobro! Ljudje so začeli nositi žito v valjčne mline in ubogi mlini na veter so ostali brez dela. Nekaj časa so se še skušali boriti, ali para je bila močnejša in gorje! — drugača za drugim so morali zapreti ... Niste več videli prihajati malih oslov ... Lepe mlinarice so prodale svoje križce ... Ni bilo več muškatočva, ni bilo »farandole« ... Mistral je pihal zastoj, krila se niso ganila ... In potem je dala občina nekega lepega dne podreti vse te zidine, na njihovem mestu pa so nasadili vinograde in oljko.

Sredi tega poloma se je krepko držal samo en mlin in se še nadalje pogumno vrtel na svojem gričku pred nosom valjčnih mlinov. Bil je to mlin starega Cornilla, baš ta, v katerem se sedaj pogovarja.

Boter Cornille je bil star mlinar, ki je 60 let živel med moko in je ves gorel za svoj poklic. Ko so začeli zidati valjčne mline, bi

bil skoraj zblaznel. Osem dni smo ga gledali, kako je tekal po vasi, zbiral okrog sebe ljudi in na vse grlo kričal, da hočejo vso Provenco zastropiti z moko iz valjčnih mlinov. »Ne hodite doli,« je vikal, »ti razbojnik delajo kruh s pomočjo pare, ki je hudičev izum, medtem ko delam jaz z mistralom in tramontanom,« ki sta božji duh ... In še brez števila stličnih lepih besed je našel v pohvalo mlinov na veter — ali nihče ga ni poslušal.

V tem silnem srdu se je starec zaprl v svoj mlin in živel popolnoma sam kakor divja zver. Celu vnujine Vivette, petnajstletnega otroka, ni hotel imeti pri sebi, ki po smrti svojih roditeljev razen »starega« ni imela nikogar na svetu. Mala revica se je morala sama preživljati in povsod se je vdinjala za nekaj časa. Delala je na pristavah ob času žetve, ko so redili sviloprežke in obirali masline. In vendar se je zdelo, da ded zelo ljubi tega otroka. V najhujši speklenini je prehodil po štiri milje, da jo je obiskal na pristavi, kjer je delala, in ko je bil pri njej, jo je po cele ure opazoval s solznimi očmi.

V vasi so mislili, da je stari mlinar odslavlil Vivetto radi skopuštvu in ni mu delalo časti, da je pustil svojo vnujino, da se potepa od pristave do pristave, izpostavljen vsem surovostim zakupnikov in pomanjkanju mladine, ki služi. Zamerili so mu tudi to, da je tako čislal človeka, kakor je bil boter Cornille, ki je doslej še kaj gledal nase, sedaj

hodil po cestah bos kakor pravi cigán, z raztrgano kapo na glavi in ves v krpah ... In resnica je, da smo se mi drugi starci sramovali zanj, ko je ob nedeljah tak prihajal v cerkev, in Cornille je to tako občutil, da se ni več upal vsteti se v klop. Vedno je ostajal v cerkvi zadaj, med berači blizu kropilnika.

V življenju botra Cornilla je bilo nekaj, kar ni bilo popolnoma jasno. Že zdavnaj mu ni nihče iz vasi nosil žita, in vendar so šla krila njegovega mlina zmerom svojo staro pot kakor prej ... Zvečer pa so ljudje na cesti srečavali starega mlinarja, ki je gonil pred sabo svojega osla, otovorjenega z velikimi vrečami moke.

»Dober večer, boter Cornille,« so mu klicali kmetje; »torej ima vaš mlin še vedno delo?«

»Vedno, draga deca,« je odgovarjal starec z veselim obrazom. »Dela mi ne manjka, hvala Bogu!«

Ce pa ste ga še dalje izpraševali, kje zločija dobi toliko dela, je položil prst na usta in dejal važno: »Pst. Delam za ...« Nikoli niste mogli več izvleči iz njega. Da bi pa kdo celo pogledal v njegov mlin, to se nikomur niti sanjalo ni. Tudi mali Vivette ni pustil notri ... Če ste šli mimo mlina, so bila vrata zmerom zaprta in velika krila so se neprestano vrtela; videli ste starega osla, ki se je pused po travniku pred ploščadjo in velikega mršavega mačka, ki se je sončil na oknu in z zlokobnim očesom motril potnika. (Dalle.)

* Narodni ples, kakor naše »kolo«.
* Pokrajina v Provenci (južni Franciji). Iz pebivalec se radi briete norce kakor iz naših Rbničanov.

* Mrzel severni veter (kakor tri nas bui).

Odkup invalidnine

r Belgrad, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Današnje »Služb. Novine« priobčujo navodila za odkup invalidnine, ki jih je izdal minister za soc. politiko dr. Andrej Gosar. Ta navodila so sledeča:

1. Invalidnina in podpore se odkupijo za določeno število let, ki ne more biti manjše od pet, ne večje od 20. 2. Število let, za katero se odkupuje invalidnina, se odreja na temelju mnenja-zdravniško-vojaške komisije in po presoji višine poškodbe, radi katere je bil prosilec proglašen za invalida z ozirom na celokupno njegovo zdravstveno stanje in leta starosti. 3. Število let, za katera se odkupuje doklada za ženo, se odreja prvenstveno z ozirom na dobo njene starosti in po možnosti z ozirom na njeno zdravstveno stanje. Kar se tiče odkupa doklad za otroke, se odvzame maksimum let, določen z invalidskim zakonom. 4. Odkupnina invalidnine in podpore, kakor tudi doklad, se izračuna na temelju rentnega računa. 5. Odkupnina, izračunana z rentnim računom, se lahko poveča z ozirom na število let in starosti tistih članov rodbine, za katere prosilec sodiše zadoščati radi napake ni dodelilo, četudi mu po invalidskem zakonu pripada. 6. Odkup se lahko zmanjša v slučaju, če ima prosilec poleg invalidnine tudi plačo aktivnega uradnika ali pokojnino. Za izračunanje odkupnine invalidnine se naj uporablja sledeča lestvica: Za 5 let se množi temeljna invalidnina s 4,28, za 6 s 4,90, za 7 s 5,50, za 8 s 6,24, za 9 s 6,82, za 10 s 7,30, za 11 s 7,86, za 12 s 8,38, za 13 s 8,80, za 14 s 9,27, za 15 s 9,90, za 20 let se množi z 11,00.

Slovo poslanika Emandija

Belgrad, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Mala antanta časnikarjev je odhajajočemu romunskemu poslaniku Emandiju priredila poslovilni večer. G. Emandi je v odgovoru na zahvalne pozdrave omenil brigo Take Jonesa in Bratiana, da se obvarujejo pogodbe in mir v Srednji Evropi, za kar je bila ustanovljena mala antanta. Podčrtal je velike žrtve Jugoslavije in Romunije, ki kličejo še danes po mirnem razvoju. Svetovna vojna je konec enega in začetek drugega sveta, ki je započel borbo proti tiraniji, z ljubeznijo za svobodo in lastno državo. Ta duh je ostal; zato je mala antanta takorekoč sporazum med narodi, ne pa dogovor dveh ali treh vlad; ta pogodba je potrebna za svobodno narodno življenje; zato je trajna in nesprejemljiva. Kot v drugi politični vzgoji ima tisk ravno pri mali antanti prevladujočo pomoč in idealno nalogo za vedno bližje zблиžanje treh, v tej zajednici organiziranih držav.

r Belgrad, 6. februarja. (Tel. »Slov.«) Poljski poslanik dr. Zbislav Okenski, ki je premeščen v Tokio, je danes obiskal zamenjega ministra Marinkovića, da se od njega poslovijo. Prosil ga je za poslovilno avdienco pri kralju.

Ženevski delegat Fotić v Belgradu.

r Belgrad, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Danes se je pripeljal v Belgrad naš stalni delegat pri Društvu narodov Konstantin Fotić. Takoj ga je sprejel zunanji minister. Pri tej priliki mu je obširno poročal o korakih male antante v zadevi monošterske afere. Ta afera pride v mesecu marcu pred Svet Društva narodov, ki se bo sestal 5. marca.

Titulescu pride v Belgrad

r Belgrad, 6. febr. (Tel. »Slov.«) »Pravda« prinaša vest, da bo romunski zunanji minister prišel po svojem bivanju v Parizu in Berlinu tudi v Belgrad. K tej vesti »Pravda« dodajamo, da bo, kakor smo poučeni od dobro informirane strani, Titulescu v resnici prišel v Belgrad, in je pričakovati, da se bo ta njegov obisk izvršil koncem tega meseca. Pri tej priliki se bo tudi končevaljavno določil dan sestanka male antante. Sestanek se bo vršil v prvi polovici marca v Bukarešti.

Za Pašičevo nasledstvo se bori

č Zagreb, 6. febr. (Tel. »Slov.«) »Slobodna Tribuna« prinaša pod naslovom: »Vloga prečasnih Srbov« oster članek od Jovana Banjanina proti Pribečeviću in pravi o njem, da mu je ideal zamisel pokojnega Pašića: hegemonija Srbov v tej državi ter da še vedno misli, kako bi postal Pašičev naslednik. Iz pisanja »Slobodne Tribune« se vidi, da zagrebški demokrati niso pri volji slediti Davidoviću pri sodelovanju s Pribečevićem in Radićem.

Zagonetna Terezi'a Neumann

v München, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Čudežni pojavi pri Tereziji Neumann iz Konnersreutha so, kakor se čuje, naenkrat izostali, tako da ona pri najboljšem zdravju pomaga pri gospodinjstvu svoje stare matere. Skofijski ordinarijat poroča, da tam o tej izjemnosti ni ničesar znanega. O božiču je še neki ameriški škof našel pri Tereziji Neumann stigmata in tudi župnik iz Konnersreutha ni poročal o nikakršni izjemnosti. Stigmata pa se po božični ekstazi niso več ponovila. Tako pa se je zgodilo tudi lansko leto, ter je pojav, kakor lansko leto, pričakovati zopet pred pepelnico sredo. Terezija Neumann še vedno ne vživa nobene hrane, niti vode.

Prisega novega mariborskega župana

Priznanje velikega župana bivšemu gospodu županu dr. Leskovarju in občinskemu svetu za uspešno delo — Bodoči delovni program novega mariborskega občinskega sveta

Maribor, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Danes popoldne ob 5 se je vršil na mariborskem magistratu slovesen akt zaprisege novega gospoda župana dr. Alojzija Juvana in podžupana dr. Frana Lipolda. Navzoči so bili vsi občinski svetniki razen socialistov, ki so ostentativno izostali in s tem že takoj v začetku pokazali, kako nameravajo delati v novi eri občinskega sveta.

Sejo je otvoril bivši župan g. dr. Leskovar, ki je pozdravil velikega župana g. dr. Schaubacha, kateremu je podal besedo. Veliki župan je v svojem govoru omenjal zasluge bivšega občinskega sveta in zasluge bivšega župana dr. Leskovarja za na pretek in blagor Maribora in njegovega prebivalstva. Izrazil je upanje, da bo novi občinski svet deloval v istem smislu. Posebno je z veseljem konstatiral dejstvo, da so se v novem občinskem svetu zopet združile stranke, ki so tudi v bivšem občinskem svetu delale konstruktivno ter upa, da bo tako ostalo tudi zanj. Bilo se je bati, da ostane Maribor brez redne občinske uprave in da se bo moral gospodariti z gerenti. Sedanja večina pa garantira, da bo šlo še dalje normalno delo naprej. Nato je prečital kraljevski ukaz, s katerim se imenuje za mariborskega župana dr. Juvan. Po prečitaniu ukaza je zaprisegel novega župana.

V svojem govoru je nato župan dr. Juvan izjavil, da bo posvetil vse svoje moči blagru in dobrobiti mariborske občine ter je pozval

občinske svetnike, da so Nj. Vel. kralju zakliicali trikratni »Živio«. Nadalje je podal v kratkih besedah bodoči program delovanja novega občinskega sveta. Stroški za amortizacijo dolga so sedaj že toliko narastli, da znašajo skupno z upravo občine do 45% vseh rednih proračunskih prejemkov. Radi tega je treba pričeti z največjim varčevanjem. Sedanja občinska uprava je draga ter je potrebna reorganizacija. Amortizacijo dolga bo treba zmanjšati na ta način, da se najame posojilo pod ugodnimi obrestnimi pogoji z daljšo amortizacijsko dobo. S tem posojilom se bodo odplačevali stari dolgi. V ostalcem bo novi občinski svet sledil prejšnjemu. Tako bo ena prvih skrbi mestne občine, da se uredi socialno skrbstvo. S posojilom ministrstva za socialno politiko se bo sezidalo 80 malih stanovanjskih hišic za delavce. Treba je zgraditi zasilna stanovanja za deložirance, ki izgube 1. maja streho. Za pospeševanje zasebne gradbene akcije bo treba nove hiše oprostiti občinske doklade. Zelo nujno je potrebna zgraditev novega kopališča na Dravi, v kar se bo investiralo 6 milijonov. Mestno kopališče je treba modernizirati. Potrebna je nova meščanska šola. Kanalizacija in regulacija se bo nadaljevala po dosedanjem načinu.

Govor novega župana je bil zelo živahno pozdravljen. Nato je novi župan zaprisegel podžupana. O 6 se je seja zaključila. Prihodnja bo v petek. Na dnevni red pride konstituiranje odsekov.

Kie je bolje: v Ženevi ali na Dunaju?

Ali naj se Društvo narodov preseli na Dunaj? — Na Dunaju so pesimisti

v Pariz, 6. febr. (Tel. »Slov.«) »Excelsior« poroča danes, da so baje pogajanja za premešitev sedeža Društva narodov iz Ženeve na Dunaj uspele tako daleč, da bo na prihodnji plenarni seji v jeseni prišlo o tem do odločitve. Dve tretjini sta za premešitev, za sklepanje pa je potrebna samo navadna večina. Kot korist premešitve se navaja, da bi Avstrija članom Društva narodov, raznim stalnim delegatom in vsem diplomatom dovolila priznati eksteritorialnost, dočim je Švica doslej to odrekala. Švica tudi ni priznala potnih listin Društva narodov. Dalje Švica ni dovolila Društvu narodov lastne brezžične postaje in direktnih telefonskih in brzojavnih zvez s stalnimi evropskimi članj Sveta Društva narodov; to pa je posebno važno v kritičnih slučajih, kakor n. pr. pri grško-bolgarskem konfliktu. Sploh so telefonske zveze v Ženevi in iz Ženeve zelo težavne ter so ovirale delo tajništva Društva narodov in tiska. Razen tega so se pri zadnjem zasedanju pritoževali ruski delegati radi prestregega straženja v Ženevi. Končno je Ženeva zelo drago mesto, posebno za države s slabo valuto. Tudi možnosti stanovanja niso zadostne, dočim bi Dunaj dal za Društvo narodov na razpolago bivši dvor, vsled česar bi bila zgraditev lastne palače nepotrebna. Na bivšem cesarskem dvoru je na

razpolago velika lepa dvorana za plenarne seje, veliki prostori za knjižnico in dovolj prostora za pisarne. Ker je preživljanje na Dunaju poceni, bi se na leto lahko prihranilo en milijon funtov šterlingov. Dunaj leži geografično-politično zelo ugodno, ker se s tem Društvo narodov bolj približa Balkanu, kjer po skušnjah nastaja največ konfliktov. Premestitev bi se nikakor ne izvršila iz političnih razlogov, da bi se preprečila priključitev Avstrije k Nemčiji.

v London, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Diplomatski poročevalci »Daily Telegrapha« ugotavljajo, da avstrijska akcija za premešitev Društva narodov na Dunaj ne bo imela uspeha. Sicer bi države male antante pozdravile politično nevtralizacijo Avstrije, da se za večno prepreči priključitev, vendar pa bi se proti premestitvi izrekala Švica, Nemčija, Italija in Anglija, ker je Društvo narodov napravilo vse načrte za stalno nastanjenje v Ženevi.

v Dunaj, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Na Dunaju se smatra, da je akcija za premešitev Društva narodov začel samo inozemski tisk, dočim tukajšnji merodajni krogi zanikajo vsako inicijativo. Kakor pa se čuje z dobro poučene strani, pa so se o tem predmetu že vršili razgovori med raznimi, tudi avstrijskimi diplomati.

sploh kdaj vršil v Nemčiji. Danes je javnost prvič zvedela, koliko si je Julius Barmat izposodil od pruske državne banke in od drugih institutov. Dobil je 38 milijonov zlatih mark, katere je Barmat z odušimi obrestmi do 125% izposojal dalje. Smatrali so ga silno bogatega ter so ga davčne oblasti ocenile za 100 milijonov zlatih mark. V resnici pa je posedoval samo 84.000 holandskih goldinarjev, dočim je njegov obratni kapital znašal celo samo nekoliko tisoč goldinarjev.

Cerkveni zbor o molitveniku

v London, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Jutri sestane cerkveni zbor angleške državne cerkve na enotedensko posvetovanje, da ugotovi ali je mogoča revizija molitvenika, ki ga je poslanska zbornica odklonila, v tem smislu, da so liturgične formule sprejemljive tudi za one skupine državne cerkve, ki bi hotele službo božjo zenačiti s katoliško. Tako bi bil sprejem v poslanski zbornici zagotovljen.

Teror v Turčiji.

Angora, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Vlada se je spravila nad opozicijsko časopisje in celo nad karikature. Dva urednika-humorista bila obsojena na poldrugo leto ječe; sedaj pa je bil obsojen še najboljši turški karikaturist Gemi-Bei radi karikature davčnega vijaka na eno leto ječe.

Opozicija v Romuniji gre le za vlado.

v Bukarešta, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Včeraj se je vršilo v Fogaraju veliko zborovanje narodno-kmečke stranke kot priprava za kongres v Albi Julii. Zborovanje se je vršilo popolnoma mirno. Sprejeta je bila resolucija, ki obsoja delo sedanje vlade in zahteva, da se narodno-kmečki stranki poveri sestava nove vlade.

Portugalski predsednik umorjen?

v Pariz, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Po poročilih, ki se vedno bolj množijo in ki jih na merodajnem mestu v portugalskem poslanstvu radi popolnega pomanjkanja vesti ne morejo niti potrditi niti demantirati, je bil baje danes dopoldne ob desetih na javni cesti v Lizboni umorjen portugalski predsednik Carmona. Po atentatu je baje v Lizboni izbruhnila krvava revolta.

v Pariz, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Portugalsko poslanstvo v Parizu je nocoj po 10. uri javilo pariškim listom, da vest o umoru portugalskega predsednika ni resnična. Poslanstvo dalje izjavlja, da je to vest raztrosil neki slepar, ki je svoje poročilo telefonično podal neki tukajšnji agenturi in več pariškim listom.

Francosko-ameriška pogodba podpisana

v Pariz, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Danes je bila podpisana francosko-ameriška pogodba o razsodišču. V Parizu se je izvršil podpis s posebnimi svečanostmi v spomin prve francosko-ameriške prijateljske pogodbe, ki sta jo pred 150 leti podpisala v Versailles Ludovik XVI. in Benjamin Franklin. Kakor znano, predstavlja nova pogodba združitve pogodb iz l. 1904 in 1908 za prijateljsko poravnavo političnih spornih vprašanj potom razsodišča ter vsebuje na obeh straneh samo pridržke glede notranjepolitičnih vprašanj, glede odnošajev napram tretjim državam in glede Monroe doktrine, na strani Francije pa tudi glede članstva pri Društvu narodov.

Kongres čeških fašistov razgnan

v Praga, 6. februarja. (Tel. »Slov.«) Včerajšnji generalni kongres fašistične občine je policijski komisar neposredno pred zaključkom razpustil, ker je neki govornik osebno razžalil predsednika Masaryka. Na kongresu moravske fašistične organizacije je bil sprejet predlog, da se dosedanje ime »fašistična občina« izpremeni v »narodni tabor«. List »Fašistička Pravda« poroča, da so pri reviziji blagajne fašistične občine ugotovili primanjkljaj 682.000 čeških kron.

Bojeviti italijanski prostovoljci

v Rim, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Včeraj se je v Rimu sestal narodni svet italijanskih Zvez vojnih prostovoljcev, ki je po sprejemu letnega poročila najprej odobril smernice zveznega lista »Volja Italije«, katerega je morala vlada radi brezobzirne iredentistične in imperialistične propagande suspendirati. Razen tega se je sklenilo, da se praznuje deseta obletnica italijanske zmage z demonstrativno vožnjo vojnih prostovoljcev po Jadranskem morju od Beneke v Trst, Pulj, Reko, Zader in od tam v Tarent. Končno je bila sprejeta resolucija, ki zahteva energično obrambo italijanstva v južni Tirolski, ter drugo resolucijo proti antitalijanskemu delovanju slovanske katoliške duhovščine v Primorju.

Mussolini opominja.

Rim, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Mussolini je poslal na Italijane-fašiste v tujini poslanico, v kateri jih opominja na zvestobo do njega in fašizma ter zakonov Italije, katerim se morajo brezpogojno podrediti.

Kurski v Rimu.

v Rim, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Novi ruski poslanik pri Kvirinalu Kurski je danes zjutraj dospel v Rim.

Pauika na pariški borzi

v Pariz, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Padanje kurzov, ki jih je povzročila Poincarejeva izjava o pariški borzi, se je nadaljevalo tudi danes, ter so kurzi še dalje padali, posebno za tiste inozemskih bančnih vrednosti, ki so od zadnjega četrtka izgubile več kot 10 odstotkov. Pri industrijskih vrednostih kurzne izgube niso tako velike, pa tudi tu so kurzi ostali poprečno 5-6 odstotkov pod najvišjim nivojem prejšnjega tedna. Edino izjemo tvorijo francoske rente, katere so vsled Poincarejeve obljube revalorizacije postale predmet nove atake.

Marmaggi pride v Varšavo?

v Varšava, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Kakor poroča »Kurier Warszawski«, hoče kurija poljska na dosedaj nezasedeno mesto nuncija na Poljskem bivšega nuncija v Bukarešti in Pragi, nadškofa Marmaggija. Marmaggi je bil odpoklican iz Prage pred dvema letoma, ko je imela kurija s češkoslovansko vlado konflikt radi Husove proslave. Marmaggi je skupno s sedanjim nuncijem v Berlinu Pacellijem sodeloval pri modifikaciji cerkvenega prava.

Francoske vaje v Sredozemskem morju.

v Rim, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Kakor poročajo italijanski listi, bo imela francoska sredozemska flotila koncem marca velike manevre ob obali Alžira in Tunisa. Obenem se bodo vršile skupne vaje francoskih kopnih čet v kolonijah, kjer se bodo vršile tudi velike večbo vojaškega zrakoplovstva.

Telovadna akademija

Orija Krakovo-Trnovo

v nedeljo, 5. febr. v Ljudskem domu.

Lep večer so nam pripravili trnovski Ori. Imajo že glas, ki je privabil na akademijo ljudi, da je bila dvorana zelo dobro zasedena. In ni jim bilo žal, da so prišli. Peser program s 15 točkami in še vmes nasutimi deklamacijami in glasbenimi točkami je bil najlepše izveden.

Vsa družina je nastopila in se tudi izkazala. Razveselili sem se rdečega morja Oričev (28), ki so skladno in pogumno pokazali prave vaje za leto 1928. In pisan krog »Junaških abstinentek!« Kako živahno so zasopale in podajale abstinentko misel (da bi jo vedno in tudi v življenju), najmanjša skoro najboljša. »Siroto« so članice s čuvstvom in vpadobilo, da bi jo rogli tudi brez petja, (ki ni bilo najboljši) doumeti. Veliko ploskanja so vzbudili Oriči z vajami s puškami; čedra kombinacija, v ostrem tempu prikazana. V »Ritmičnem plešu« so se 3 članice, izredno primerno opravljene, prelivali, padale, dvigale, krožile kakor ena. To je bila elitna točka akademije! Treba je omeniti tudi članice, ki so eksaktno izvedli svoje točke, proste vaje in učinkovito »Naprej zastave slave«. In še na bradli smo videli par lepih kombinacij in težkih gibov. Ustvaritelj najljepših točk, ki so jih izvajale članice, br. M. je treba čestitati za umetniško sestavljenost vaje.

Alegorična slika je sklenila večer. Cela družina, primerno razpostavljena, je prisluhnila šumenju Jadranskega morja in vzdihom zasluženi bratov ob njem in še drugih na severu in vroče molila, da bi bili skoro vtelesnjeni enotni jugoslovanski državi.

Iz vseh točk so dihali orlovski ideali; program in delo. Trnovskemu Orlu iz srca čestitam k lepemu uspehu, ki se je s'isnil k že doseženim, da bo mesta za nove, ki bodo imeli svoj izvor v njem samem. Dr.—č.—v.

Privatni nameščenci za osemurni delavnik

V nedeljo ob 10 dopoldne so sklicale organizacije zasebnih nameščenecv protestni shod proti načrtu nove uredbe o zapiranju in odpiranju trgovin, ki ogrožajo osemurni delavnik.

Shod je bil številno obiskan. Otvoril ga je v imenu Zveze privatnih nameščenecv g. Jamnik. Za predsednika je bil izvoljen soglasno g. Vekoslav Vrtovec, za zapisničarja pa g. Zemljit. G. Vrtovec je v uvodnem govoru naglašal, da se morajo privatni nameščenci brez ozira na politične interese združiti v enodušni zahtevi, da mora biti glede vprašanja odpiranja in zapiranja trgovin in drugih obratov novodoljubljen brezpogojno osemurni delavnik. Tozadevno pa ne smemo vsega zahtevati samo od vlade, ampak moramo predvsem sami aktivno sodelovati. Če nas bo ta borba našla združene in pa tako pripravljene, da vemo, kaj hočemo, potem ne bo mogel nihče, ne delodajalci ne kdo drugi iti preko teh upravičenih zahtev zasebnih nameščenecv. To je naglasil tudi minister za socialno politiko dr. Gosar sam v nedeljskem »Slovenecu«, ko piše, da morajo privatni nameščenci na konferenci, ki se vrši ta teden in na katero so povabljeni vsi interesi, postaviti svojega moza.

O načrtu uredbe je poročal obširneje kot prvi referent g. Jamnik. Grajal je nedostanke nove uredbe, ki meče v en koš nameščence vse države. Uredba določa, da trgovski in obrtniški lokali ne smejo biti odprti pozimi pred 7. uro zjutraj, a ne po 7. uri zvečer, poleti pa ne pred 6. uro zjutraj in ne po 8. uri zvečer. Ker je pa v Sloveniji že v mnogih obratih uveden osemurni do deveturni delavnik, bi pomnila ta uredba za nas poslabšanje. Sicer pa bodo v smislu nove uredbe dolžni čas odpiranja in zapiranja trgovin veliki župani, vendar, kdo nam jamči, da se bodo odločili za osemurni delavnik in ali bodo sploh našli na podlagi uredbe možnost, da ga predpišejo. V Ljubljani je že ena tretjina vseh obratov uvedla osemurni delavnik, sedaj moramo zahtevati, da se to raztegne na vse obrate. Mi ne smemo iti nazaj, ampak naprej. Po § 32. uredbi pa je v trgovinah in lokalih splošno predviden deveturni delavnik in le v gotovih obratih izjemoma osemurni, v drugih nasprotno celo deveturni. Važno je tudi vprašanje nedeljskega počitka in pa tako zvane angleške sobote. Če bi uveljavila določba na-

črta, naj se uvede nedeljski počitek samo v krajih, ki imajo nad 10.000 prebivalcev, potem bi v Sloveniji razen Ljubljane, Maribora in Trbovelj vsi drugi nameščenci bili silno oškodovani. Zato se mora najti drugi ključ. Predlaga resolucijo, v kateri se navajajo različni spreminjalni predlogi in v kateri se zahteva varovanje načela osemurnega delavnika. Dalje, da se odpiranje in zapiranje obratov določi tako, da se bo krilo z delovnim časom pomožnega osebja, da se prepriča ukinjenje nedeljskega počitka v krajih, kjer je že uveden, da se z uredbo ne sme dati podjetnikom možnost za poštene delovnega časa kot okvirne uredbe k zakonu o zaščiti delavcev.

Predsednik je dal resolucijo na glasovanje in je bila sprejeta soglasno.

Kot drugi govornik je nastopil g. Tavčar, ki je naglašal, da temeljito nedostaki naše socialne zakonodaje predvsem v dejstvu, da so prizadeti sloji, predvsem pa nameščenci premalo organizirani. Graja nedostatke nove uredbe in konstatira, da bi morala uredba določati delovni čas, ne pa, kdaj naj se imajo obrati odpirati in zapirati. Govor nadalje o zaščiti najemnikov in o naraščajoči brezposelnosti in krizi privatnih nameščenecv.

Nato izjavi g. Jamnik, da je on določen kot delegat nameščenecv od Delavske zbornice na konferenci v Belgradu in da bo o poteku te konference na posebnem sestanku poročal.

G. predsednik Vrtovec naglašuje v zaključnem govoru, da so razmere na severu in jugu naše države silno različne. Toda radi nesocialnih razmer na jugu države ne sme trpeti Slovenija. Zato naj se za vso državo uvede brezpogojno osemurni delavnik, ki naj velja za Slovenijo in druge kraje, kjer je to možno, za druge kraje pa naj se ta uredba — dokler se razmere ne spremenijo — začasno sistira, odvisno prilagodi tamošnjim razmeram. Na vsak način mora nova uredba položiti nameščencev zboljšati, ne pa poslabšati. Z ozirom na načrt, da se obdrži zaščita najemnikov še preko 1. maja, zahteva, naj bodo privatni nameščenci ravno tako zaščiteni kot državni nameščenci, ker je prazna bajka, da je privatni nameščenec manjši proletarec kot državni. Protestira proti zaposlenju nekvalificiranih tujcev v naših obratih, ki odjedajo enako ali boljše kvalificiranim domačinom kruh. Omenja slučaj, da ima neko podjetje v Celju v svoji službi tujca, ki je bil še pred kratkim navaden nočni čuvaj, a je sedaj z navadno ljudskoškolsko izobrazbo in nekvalificiran dosegel plačo nad 100.000 Din letno, medtem ko kvalificirani domačini stradajo.

Končno naglašuje, da je minister dr. Gosar naše gore list, ki pozna in razume bedo privatnih nameščenecv. On je takoj po svojem nastopu dal nalog velikemu županu, naj uvede popolen osemurni delavnik za Ljubljano, pri čemur je pa naletel na odpor delodajalcev, ki so razlagali stari obrtni zakon v svoj prilog. Zato ga morajo privatni nameščenci v tej borbi podpirati, da udeležiti pravičnega socialna načela pri nas in drugod v državi in on bo gotovo prvi, ki ne bo pustil načela osemurnega delavnika pasti.

Prispevajte

v Fond za Akademijo znanosti in umetnosti in za Narodno Galerijo v Ljubljani!

Spori

Odšli so

Tiho in skromno so odšli. Ko smo jim gledali v oči, tem dobrih in poštenih našim fantom, smo takoj videli, kako resno si smatrajo svojo nalogo. Zastopniki so, zastopniki države in posebej zastopniki nas Slovencev. In govorili so jim lepe besede. Najprej prof. dr. Jesenko. Pozdravil je zastopnike vojaštva, ljublj. oblasti in mesta Ljubljane itd., povedal nam je, kako je bilo treba zbirati podpore itd. — Med govorom smo od druge strani slišali, da se nobena naša sportna ekspedicijska ni šla tako dobro opremljena ven v svet kot sedanja naša smuška in drsna. — Tudi Hansena je govornik omenil, sorodnika Ruudovega, trenerja naših sportnikov.

Nato se je izvršila olimpijska zaobljuba, v roko dr. Zupanca so segli tekmeči, g. Gorec je pa zaobljubobral.

Dr. Marn je govoril v imenu velikega župana in kot zastopnik društva za pospeševanje tujkega prometa. Misli je na gospodarski pomen naše smučarske ekspedicijske, »poletni seziji naj se pridruži še zimski sezija«.

V imenu vojaštva je pozdravil tekmece polkovnik Adamovič — vsaka naša armada ima smučski tečaj —. V imenu Ljubljane je govoril dr. Puc in je omenjal zlasti kulturni pomen naše ekspedicijske; morda ne bo velikih uspehov, a narodni bodo videli, da smo tudi mi kulturni narod. Pozdravil je smučarje še g. Betetto, nakar je izgovoril dr. Jesenko zaključne besede, z željo na kar najboljši uspehe. Sli smo na kolodvor in poslovili smo se. Bog vas živi!

ZARADI TAKTA.

Pri poslovnih banketih mednarodnega in nadstranskega značaja bi mi nikdar ne omenjali zaslug Sokolov in pozabili pri tem na Orle, in nikdar nam ne bi splavala iz ust beseda »nacija«.

* * *

SK Jadran Danes ob 20. uri seja uprav. odbora v Narodni kavarni. Prosim točne in polnoštevilne udeležbe. — Predsednik.

Klub slovenskih kolezarjev Celje sklicuje svoj redni občni zbor za dne 9. febr. ob 8. uri zvečer v hotelu »Balkon«. Ako bi občni zbor ob navedeni uri ne bil sklepčen, skliče se pol ure pozneje nov občni zbor, ki je sklepčen pri vsakoštevilni udeležbi članov. Vabljeni so vsi redni in podporni člani, kakor tudi nečlani, ki nameravajo pristopiti h klubu. — Odbor.

Sportni dogodki

V prvi vrsti seveda svetovna preenstva v hitrostnem drsanju. Na štiri razdalje drsajo, in zboljšali so kar dva svetovna rekorda, na 500 m in na 10.000 m. V Davosu je bilo to. V svrhu pregleda postavimo dosežene svetovne rekorde v prvo vrsto, v Davosu doseženi čas v drugo vrsto:

500 m	43.4	43.1
1500 m	2:17.4	2:18.8
5000 m	8:26.5	8:28.8
10.000 m	17:22.6	17:24.4

Zmagovalec na 500 m je Larsen; njegov rojak Petersen je drsal v prejšnjem svetovnorekordnem času 43.4; dalje Thunberg 43.6, Evensen 43.8, Olsen 44. Prvi na 1500 m je bil Th., drugi Ev. z 2:20.6, nato Ballangrud z 2:20.9 in Staacksrud z 2:21.4. Na 5000 m je zmagal Ballangrud; sledil mu je St. z 8:31.8. Th. z 8:32.6, Carlsen z 8:34 in Ev.

z 8:36.8. Tekmo na 10.000 m je dobil Carlsen; Bal. je porabil 17:22.6, torej prejšnji svetovnorekordni čas, St. 17:23.2, Ev. 17:30.2. Favorita sta bila Th. in Ev., na 10.000 m pa Carlsen. Pihal je lahken nasproten veter. — Na olimpijski skakalnici je šel v zadnjem času rekord hitro navzgor, od 65 m na 67, 68, 69 in sedaj na 70 m; to razdaljo je dosegel Raud. — V Chamonix je predral Norvežan Roen 50 km v 4:06:16, Stoa v 4:08:18. Kamor pogledaš, sami Skandinavci.

Poltzer je v Ameriki tekel 1000 y v 2:18.6 in je premagal vse Amerikance; 9 jih je bilo ali 11. V začetku so ga vzeli v sredo in ga niso pustili naprej, šele v šesti (predzadnji) rundi jim je ušel in je neoviran prišel na cilj, več yardov pred Ray Dodgeon. Siceru ni dosegel svet. rekord 2:13.4, a ni imel pravega nasprotnika in ni porabil vseh moči. Tudi še ni poznal vseh potankosti halle, v kateri je tekel; bilo je v Madison Square Gardenu. 18.000 je bilo gledavcev in navdušeno so mu plaskali. Amerikanci prosijo zanj, naj mu dovoli Nemčija več startov, ne samo še dva. Listi ga hvalijo, da ni samo hiter in vztrajen, temveč da izborna pozna tudi tekaško taktiko ter da je ravno v tem velik del njegovega uspeha. »Evening Sun« piše: »Po pravici je P. idol vseh nemških sportnikov; dobil ni samo tekmo, temveč tudi srca gledavcev.« »Evening World« pravi: »P. je tekel svoj lasten tek in se je izognil vsakemu vplivanju.« In »Evening Post« ga hvali, da ima tudi veliko borbenosti. — Njegov rojak Schwab pa na 3000 m ni tako hitro hodil kot Amerikanez Hinkel, 12:59.

Drugo ni tako pomembno. Concordia: Gradjanski 3:2, BSK: Jedinstvo 4:1, Jugoslavija: Soko 5:0, Huddersfield: Everton 3:0; Wales: Irska 2:1.

Borotzi si je po začetnih neuspehih z zmaganjem na Crawfordu in Cummingsom izvojeval le-niško preenstvo vst ali je.

V rokoborbi amaterov so Nemci premagali Francoze 6:0.

V Cannes so se vršile sabljške tekme med Francozi in Italijani; zmagali so Francozi 3:2.

Da je Paolino v Mehiki pred 40.000 gledalci že v 3. rundi počil orjaka Romera Rojas z k o, smo že pisali. — V Parizu sta se borila za prvenstvo Evrope Humery in Scillie; ko je zadnji v 6. rundi pregloboko udaril, so prisodili zmago Humeryju. — Dempsey pravi, da ne bo več boksal, ker ga oko boli; če ga oko ne bo več bolelo, bo pa spet. Tako je. — V Ameriki je Italijan Roberti znanega Monte Munna tako zdal, da se ta v sedmi rundi ni mogel več s stola dvigniti.

O plavalcu Novotnyju glej poseben članek. — 16 letna deklica Osoipovich je plav la v Ameriki 100 y v 1:06! Sicer pa prihajajo iz Amerike neprestano poročila o novih rekordih.

Nemci so sklenili, da ne bo smel noben kole-sar tekmovali v cestnih dirkah, če se bodo le-le vršile za reklamno raznih kolecarskih tvrdk.

Anglež Campbell se je odpeljal v Ameriko, da v Daytonu (Florida) zboljša Segravov avtomobilni rekord 328 km na uro. — Trdka Bugatti h-če pozvati najboljši šoferje, da tekmujejo na avtomobilnih istega tipa. Tako hočejo ugotoviti najboljšega vozača.

Med Chamonix in vrhom Mont Blanca so otvorili redni avtoplanski promet. — Ponesrečil se je sedmi ameriški poskus za dosego novega rekorda

v trajnostnem poletu. — Leto 1927. so napravili Nemci 59 novih aviativnih rekordov, Amerikanci in Italijani po 18, Francozi 14, Švicarji 7, Čehi 6, Anglieži in Švedu po 3, Ogrji 1. — Paillard je z aeroplanom, obremenjenim s 1000 kg, letel 1000 km tako hitro, da bi šlo to na uro 218.427 km; nov svetovni rekord.

Žrebanje za Davisov pokal

JUGOSLAVIJA PROTI FINSKI.

Za sedanjim pomen sporta v mednarodnem življenju prav simboličen pojav je žrebanje za Davisov pokal. V navzočnosti članov vsega diplomatskega zbora je predsednik Francije Doumergue otvoril žrebanje za letošnji veliki teniški turnir. Za njim so potegnili žrebe diplomatski zastopniki onih dežel, ki so se priglasiše k tekmam, in sicer po časovni vrsti priglasiše. V evropskem pasu igrajo v prvi rundi 11 iger: Nemčija—Grška, Avstralija—Italija, Romuniija—Belžija, Chile—Španka, Jugoslavija—Finska, Argentina—Anglija, Ogrska—Norveška, Irska—Holandska, Poljska—Danska, Filipini—Avstrija, Južna Afrika—Švedska. V drugi rundi igrajo Brit. Indija—Švica, Portugalska—Nova Zelandija in Češkoslovaška proti zmagovalki v boju Južna Afrika—Švedska. V prvi rundi ameriškega pasu igrajo: Kuba proti Japonci in Zedinjene države proti Mehiki; v drugi rundi pa Kanada proti zmagovalki prvega boja in Kitajska proti zmagovalki drugega boja.

Radio

Zagreb 310, Milan 549, Rgeslau 315.8, Barcelona 341.8, Praga 348.9, Leipzig 365.8, Se enedady 379.5, Stuttgart 376.7, Toulouse 392, Hamburg 394.7, Katowice 422, Frankfurt 428.6, Brno 441.2, Rim 450, Pariz 458, Oslo 431.5, Langenberg 468.8, Berlin 483.9, Darenty 491.8, Dunaj 517.2, München 535.7, Budapest 555.6, Varšava 1111.

Torek, 7. februarja:

Zagreb: 20 prenos iz gledal šša »Mešvedgradska krajica«, legendar. opera v 5 dej. (Šafranek-Ravič). — Milan: 21 koncert. — Breslau. 20.30 simfončen koncert. Mozart: Simfonija D-dur — Strauß: Simfonija F-mol, op. 12. — P. aga: 20.10 »Drug zrak«, igra (Simatek). — Leipzig: 20.15 koncert. — Stuttgart: 16.15 popoldanski koncert. 20 »Dva skokuhac«, komična opera v 2 dej. (Greiry) in »Operni poskusi«, kom. opera v 1 dej. (Lortzing). — Toulouse: 21.45 koncert. — Hamburg: 20 koncert Wagnerjeve glasbe. — Kolovije: 19.30 prenos iz opere »Faust« (Gounod). — Frankfurt: 20 prenos dveh oper iz Stuttgarta. — Brno: 19 koncert Suppé: »Pikova dama« (uvertura) — Delibes: Počasni valček — Padilla: Valencia — Granichs ätten: Potpourri iz opere: »Orlovc«. — Rim: 20.45 koncert instrumentalne glasbe. — Oslo: 20.30 koncert. Čajkovskij: Međnarodna suita — Smetana: Odlomek iz opere »Poljub« — Bortkiewicz: Gavot e caprice — Marx: Menuet. — Lonsenberg: 20.15 lahka glasba. — Berlin: 20.30 valčki, odlomki iz operet. — Darenty: 22 koncert lahke glasbe, 23.15 koncert vojaške godbe. — Dunaj: 20.05 »Traviata«, opera v 3 dej. (G. Verdi). — Budapest: 19 prenos iz opere. — Varšava: 20.30 in 22.30 lahka glasba.

Ljubljanska porota

Včeraj dopoldne je pričela ljubljanska porota svoje zasedanje.

Tatica Marjeta

Prva se je morala pred porotniki zagovarjati 22 letna Marjeta Urhova, rodom iz Gradca in pristojna v Plujsko goro, radi tatvine. Marjeta Urhova je služkinja. Je krepko, lepo deklo, pogumna, toda vlnudnega nastopa. Bila je že dvakrat kaznovana. V Belgradu je bila obsojena na 17 mesecev ječe radi tatvine in na pet mesecev policijskega nadzorstva, v Celju pa je bila obsojena na dva meseca.

Razpravi je predsedoval predsednik deželnega sodišča Rekar, votana: s. s. dr. Kralj in dr. Lederhas. Obtožbo je zastopal državni pravdnik dr. Ogoreutz, obtoženka pa je branil dr. Albin Kandare.

Obtoženka pripoveduje pri razpravi, kako je po raznih službovanjih v Belgradu in drugje našla septembra 1927 službo pri upokojenem str jevodji Ferdinandu Permozerju v Cerknici. Ni bila še dober mese v službi, že je zagrešila novo tatvino, radi katere je prišla včeraj pred poroto. Pri Permozerju se je Margareta Urhova izjavila za Emilio Stacher in je imela tudi delavsko knjižico na to ime.

Dne 27. oktobra 1927 se je peljala Permozerjeva žena Alojzija v Ljubljano. Popoldne jo je šel Permozer čakati z vozom na 6 km oddaljeni Rakek. Urhova je priliko takoj izrabila in odprla z vitrihom Permozerjevo sobo in tam povezala v veliko culo ogromen kup ženske obleke, perila in blaga v vrednosti približno 10.000 Din. Dalje tudi obtožnica, da je ukradla tudi nekaj zlatnine in dragocenosti v vrednosti okoli 3000 Din. dalje 50 bankovcev po 100 Din ter 25 dolarjev. Obtoženka odločno zanika, da bi ukradla denar. Ves svoj tatinski plen je pobasala v ruho in se podala z njim po stranski cesti iz Cerknice proti Rakeku. Ko se je Permozer vrnil z ženo domov, je kmalu opazil tatvino in vso zadevo ovadil orožnikom. Podal se je tudi sam na Rakek in tam naletel na Urhovo, ki je pred njim pobegnila in vrgla na begu od sebe veliko culo. V culi je Permozer našel vse ukradene predmete in zlatnino, manjkalo pa je 5000 Din in 25 dolarjev ter nekaj ženske obleke, ki jo je Urhova oblekla.

Pri razpravi obtoženka pripoveduje najprej svojo žalostno mladost, — bila je vedno brez pravega nadzorstva in tudi mati se ni brigala dosti zanj. Nato je bila v raznih službah ter je kljub svoji mladosti spoznala svet s solnčne in s senčne strani, zlasti zadnje. Pravi, da je tatvino izvršila radi bede. O zlatnini trdi, da jo je nevede zavila med obleko, ker se je tam nahajala. Z vso odločnostjo pa zanika, da bi ukradla denar. Kakor pa domneva orožništvo, je Urhova denar zavila najbrže v delavsko knjižico, ki jo je tudi vzela in skrila na kakem varnem mestu ter sedaj nocoj povedati kje.

Senat je stavil porotnikom dvojce vprašanj, in sicer prvo o krivdi Marjete Urhove glede tatvine oblačil, dragocenosti in denarja, drugo vprašanje pa glede njene krivde, da se je izdajala pod tujim imenom.

Sledili so daljši plaidojerji državnega pravdnika in branitelja.

Porotniki so prvemu vprašanju soglasno pristdili, vendar z omejitvijo, da vrednost ukradenih predmetov ni presegala zneska 10.000 Din ter da obtoženka ni ukradla pogrešanega denarja. Drugo vprašanje je bilo soglasno potrjeno.

Urhova je bila obsojena na deset mesecev ječe.

Vojni invalid na obtožni klopi

Popoldne je razpravljala porota o mračni drami sloveskih strasti, drami in katastrofi hkrati, ki se je izvršila v idilični loški dolini pod Snežnikom.

Sedaj 31 letni France Rus, rojen v Gotini pri Grosupljem, je bil težko ranjen med svetovno vojno na Monte Chiesu na italijanski fronti, tako da so mu morali amputirati desno nogo in tudi leva roka mu je od tedaj hroma. Je 80 odstoten invalid. Po vojni je bil uslužben kot nočni čuvaj na parni žagi tvrdke Franjo Zagar v Podcerkvi pri Ložu. Tam se je tudi oženil. S svojo šest let mlajšo ženo ima štiri male otročiče.

Na isti žagi sta bila uslužbena tudi 34 letni Ivan Travnik ter 72 letni manipulir Janko Zura. Travnik je baje med delavci raznesel govorico, da Rus že komaj čaka, da Zura umre, da mu odstopi svoje mesto. Rus je že tedaj grozil, da bo Travniku že izplačal ob prvi priliki. Na Vseh svetih dan leta 1927 je Rus pil pri Strletovih v Podcerkvi žganje, ki so ga tam ravnokuhali. Pri slovesu je Strle jodaril Rusu še pol litra žganja v steklenici za pivo. Precej pijan je Rus prišel okoli 3 popoldne do stanovanja Ivana Zure, ki je sedel ravno s svojo ženo pred hišo, poleg njih pa je stal Ivan Travnik. Ko je Rus zagledal Travnika, je takoj stopil k njemu in ga osorno vprašal, zakaj raznaša take laži okrog. Se preden je mogel Travnik kaj odgovoriti, ga je Rus že prišel klofutati. Nato sta se oba spoprijela in je vrgel Rus Travnika na tla. Nato je pokleknil nanj in izvelkel iz žepa pivsko steklenico, polno žganja ter z njo z vso močjo udaril Travnika večkrat po glavi. Zura, ki je vsemu prizoru prisostvoval, je skočil k Rusu in mu iztrgal steklenico iz rok. Nato je Zura odšel, Rus pa je še enkrat podrl Travnika na tla.

Čez dobro uro se je Travnik napravil z doma, da gre v dvajset minut oddaljeni Lož k zdravniku in k orožnikom. Toda na sredi poti je radi poškodb na glavi, prizadejanih mu od steklenice, omagal in umrl. Ker je Travnik umrl na travniški poti med Podcerkvijo in Ložom, so ga našli šele drugega dne ob 6 zjutraj.

Ko je Rus zvedel za Travnikovo smrt, je jokaje priznal svojo krivdo in se šel sam javit orožnikom. Kasneje se je izkazalo, da je Travnika po krivem obdolžil, da ga je ta obrekoval.

Razpravo je vodil isti senat, kot dopoldansko in tudi državno pravdnništvo je zastopal dr. Ogoreutz. Rus je branil dr. Lapajne.

Obtoženec je na razpravi zelo slabo izgledal, ves čas se je tresel in nervozno premikal po obtožni klopi. Pri sebi je imel berljce. Njegovi odgovori so bili plahi in tihi. Izgovarjal se je, da je bil pijan, da sam ni vedel, kaj dela in da ni hotel ubiti Travnika.

Na mizi pred senatom je ležala Travnikova lobanja ter usodna pivska steklenica.

Zaslišani sta bili nato dve priči: Zura in pa obtožnica žena Franca. Zasliševanje mlade, komaj 25 letne žene je bilo zelo ganljivo in je vsa dvorana sočustvovala z obžalovano nesrečnico. Izpovedala je, da je njen mož živčno bolan in da v pijanosti naravnost blazni ter pčenja dejanja, za katere se pozneje trezen kesa in prosi odpustčenja. Rusova je prišla iz daljnega Loža s polletnim otrokom v naročju, ki ga je pustila pred zasliševanjem v sobi pred dvorano.

Senat je nato stavil porotnikom eno glavno vprašanje o uboju ter tri dodatna vprašanja o duševnem stanju obtoženca za časa usodnega dejanja.

Porotniki so prvo glavno vprašanje soglasno zanikali, nakar so nadaljnja tri vprašanja odpadla. Pravdorek porotnikov ter oprostiteljno razsodbo je sprejelo občinstvo z burnim aplavzom in z vidnim zadovoljstvom, še bolj seveda obtoženec sam. Najbolj srečna oseba v vsej dvorani pa je bila mlada žena, ki je poprej ves čas pri razpravi bridko jokala.

Danes se vrši razprava proti Francetu Tomšiču radi uboja in Ivani Kisovčevi radi detomora.

Ljubljansko gledališče

DRAMA.

Začetek ob 8 zvečer.

Torek, 7. februarja: MNOGO HRUPA ZA NIC. D. — Sreda, 8. februarja: Zaprto.

Cetrtek, 9. februarja: SKOLJKA. Gostuje St. Jakobski oder. Ljudske cene. Izven.

Petek, 10. februarja ob 15. uri: SODNIK ZALAMEJSKI. Dijaška predstava pri znižanih cenah. Izven.

Sobota, 11. februarja: NEDELJSKI ODDIH (Weekend), premijera. Premijerski abonma.

Nedelja, 12. februarja ob 15. uri: PEPELKA. Mladinska predstava. Izven. — Ob 20. uri: NEDELJSKI ODDIH. Izven.

OPERA.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Torek, 7. februarja: BALETNI VEČER. Red C. Sreda, 8. februarja: BAJADERA. Opereta. Red A. Cetrtek, 9. februarja: Zaprto. (Gostovanje v Zagrebu: TRI ORANZE.)

Mariborsko gledališče

Torek, 7. februarja ob 20. uri: TAKRAT V STARIH CASIH. Ab. C. Kuponi. Sreda, 8. februarja ob 20. uri: GLASBA. Ab. D. Kuponi. Zadnjikrat.

Prireditve in društvene vesti

Ljubljana.

Organizacija pomožnih bolnišničnih zdravnikov ima dne 16. februarja 1927 ob 20. uri v prostorih zdravniške menze v splošni bolnišnici svoj dvajseti občni zbor.

Ostali kraji.

V Nevljah pri Kamniku se na splošno željo občinstva v nedeljo dne 12. t. m. ponovi peidejanska komedija »Skopuhe«.

Razbojniki, spisal Friderik Schiller, igra v petih dejanjih. S to igro gostuje St. Jakobski Orel Ljubljana v nedeljo dne 1

Kaj je novega

KOLENDAR.

Torek, 7. febr. Romuald, Rihard, Julijana.
Jutri: Janez od Mata.

ZGODOVINSKI DNEVI.

7. februarja: 1859. je umrl A. A. Wolf, ljubljanski škof. 1888. je umrl slov. kipar Fr. Zajec. — 1812. se je rodil angleški humoristični pisatelj Ch. Dickens. — 1897. je bil dr. A. Mahnič posvečen za škofa na otoku Krku.

★ Anketa za novi vseučiliški zakon. Ministrstvo je brzojavno pozvalo ljubljansko univerzitetno komisijo v Belgrad. Komisijo tvorijo gg. rektor vseučilišča prof. dr. Rajko Nachtigal, prof. dr. Metod Dolenc in prof. dr. Rihard Zupančič. Vsi navedeni gospodje so včeraj dopoldne odpotovali v Belgrad.

★ Finančni minister se vrača. Iz Pariza poročajo: Fin. minister dr. Bogdan Markovič je odpotoval iz Pariza v Belgrad. Na postajo so ga spremili naši diplomatje in generalni konzul.

★ Poštno-hranilne vloge. Poslanec Klekl je svoječasno poslal na pošto ministrstvo vlogo radi izplačevanja pošto-hranilnih vlog, ki se nahajajo v nasledstvenih državah. Ministra je prosil, da bi izplačala vloge naša poštna hranilnica. Poštni minister je danes obvestil poslanca, da je ministrski svet že ratificiral konvencije, na podlagi katerih se bodo te vloge izplačevale v razmerju 1 Din za 4 krone. Ker teh konvencij še niso podpisale Poljska, Madjarska in Avstrija, še niso stopile v veljavo. Čim se bo to zgodilo, bodo imele vlagatelji pravico izterjati svoje vloge v enem letu, in se bodo pravočasno obvestili, da lahko dvignejo svoje vloge.

★ Dvno se prekrsti v Tomislav. V soboto je kralj sprejel v audienco deputacijo meščanov hercegovskega mesta Dvno. Deputacija je prosila kralja, naj se to mesto v bodoče imenuje Tomislav. Kralj je to dovolil.

★ Nevarno je obel el g. Karel Arlič, župnik na Dobrni pri Celju. Sobotom se priporoča v molitev.

★ Umrla je g. Ana Lončarič, posestnica na Grabah pri Središču, mati št. jederskega župnika, v 75. letu starosti. Pokopali so jo včeraj.

★ Ribje vališče v Boh. Bistrici. »Ribarsko biološko stanico« v Boh. Bistrici je dne 5. februarja t. l. prevzel oblastni odbor. Sklenilo se je, da se imenuje v bodoče »Ribje vališče«.

★ Vsem krajevnim šolskim odborom. K proračunu spadajoč sumarij ali posnetek se je v smislu tiskovine Opravljanje doh. in str. kr. šolskega odbora preuredil in bo izšel te dni v zalogi tiskarne sv. Cirila v Mariboru. Oni krajevni šolski odbori v mariborski oblasti, ki ev. ne bi mogli do 1. marca t. l. vpisati iz kateregakoli vzroka proračuna, naj prosijo obl. šolski odbor za podaljšanje roka.

★ Kako se vršijo volitve v krajevne šolske odbore, kjer volijo odborniki več občin v isti šolski okoliš spadajočih, ker v nekaterih krajih ne razlagajo prav, kako ti združeni obč. odbori volijo svoj šolski odbor, nekatere občine zahtevajo, da se sprejmejo od njih delegirani člani v šolski odbor. Pravično je pa, da združeni občinski odbori kot enotna volilna enotica z nadpolovičnim številom glasov navzočih izvolijo člane šolskega odbora, pri čemer pa morajo upoštevati to, da so vse občine sorazmerno zastopane, nikakor pa ni treba izvoliti ravno tistih, ki jih je občina delegirala.

★ Premestitev subotskega železniškega ravnateljstva. V nedeljo sta prispela v Novi Sad glavni železniški ravnatelj Jurešič in ravnatelj subotskega ravnateljstva Borko. Skupno z mestnim inženjerjem sta pregledala prostor, kjer bi se zgradilo novo poslopje, kamor bi se preselilo železniško ravnateljstvo iz Subotice. Sedež ravnateljstva se namreč misli premestiti v Novi Sad.

★ Zlata poroka. Zlato poroko bosta obhajala te dni Matija in Terezija Verbajnsak v Grlavi pri Ljutomeru. Oba jubilarita sta še čvrsta in zdrava.

★ Katalog praške razstave slovenskega modernega slikarstva iz l. 1927, ima sedaj v zalogi Narodna galerija v Ljubljani in oddaja izvod za lastno ceno 20 Din, na kar opozarjamo vse zainteresente.

★ Delavska zbornica v Ljubljani je kupila stavbo stare ljudske šole za celjsko okolič. Ta nakup je odobril minister dr. Gosar, kakor tudi potreben denar za nakup. Delavska zbornica bo stavbo preuredila ter jo izročila v uporabo izključno v delavske svrhe. V tem novem domu bo dobila svoje zatočišče Borza dela, delavska kuhinja ter vse pri Delavski zbornici registrirane delavske strokovne organizacije. S svojo hitro rešitvijo je dokazal minister dr. Gosar, da mu je dobrobit delavstva nad vse pri srcu in da mu gre na roko, kolikor mu razmere dopuščajo. Da je nova stavba največjega pomena za vse delavstvo v celjskem okraju, ni potreba posebno poudarjati.

★ Smrtna nesreča v Kamniku. Včeraj zjutraj, dne 6. t. m., so na postajnem skladišču pričeli nakladati za lesnega trgovca g. Keršmanca trame, takozvane devetake. Ker so ti

trami izredno težki, jih nosila dva pri nakladanju vedno tako, da nosi eden na levi, drugi na desni rami in mora oni, ki je s prosto ramo ob vagonu, vreči tram čez glavo na voz. Tako je nakladal včeraj zjutraj tudi še ne 20 letni Dolinšek, podomače Taškarjev iz Perovega pri Kamniku. Ko je hotel vreči tram čez glavo, mu je na zmizem produ spodrsnilo, da je padel vznak na glavo, težki, surovi devetak pa mu je pri tem z vso silo priletel na prsa in mu zmečkal obisti in polomil prsni koš. Težko ranjenega, ki se je vsled padca poškodoval tudi na glavi in izgubil silno mnogo krvi, so brž prepeljali k okrožnemu zdravniku dr. Dereaniju, ki mu je nudil vso pomoč, a tudi videl takoj, da ni pomoči. Poklicali so duhovnika, ki je mladeniču podelil sv. poslednje olje. Nato so mladega ponesrečenca prepeljali domov že umirajočega in komaj so prispeli z njim na dom, je izdihnil.

★ Avtomobilni promet M. Sobota—Dolnja Lendava. Prej je vozil med M. Soboto in D. Lendavo skozi Bogojino in Dobrovnik velik poštni avto, ki je služil tudi osebnemu prometu. Zadnji čas je pošto ravnateljstvo zamenjalo ta avto z malim, štirisedežnim avtomobilom. Ker se večkrat zgodi, da je število potnikov večje, tako da na avtu ne dobijo prostora, bi bilo želeli, da zopet začne voziti večji avtomobil.

★ Knjigovodski tečaj. Da bi dobili vsi, ki se za združništvo, posojilnice in hranilnice zanimajo, vpogled v poslovanje teh zavodov, se bo vršil od 13. tega meseca naprej v M. Soboti štiridnevni knjigovodski tečaj. Tak tečaj je za celo Slovensko krajino, kjer je zadnji čas zavladalo veliko zanimanje za hranilnice in posojilnice, o čemer priča večje število novih hranilnic, velikega pomena. Ker je tečaj brezplačen, je gotovo, da se ga bo udeleževalo veliko število mož in fantov.

★ Most čez Dravo v Zgornjem Dupleku. Velik del Slov. gorice trpi občutno gospodarsko škodo radi slabe prometne zveze, katero ima žalibog z Dravskim poljem in Mariborom. Ta edina zveza je brod v Zgornjem Dupleku, ki pa ne more služiti primerno velikemu prometu in to posebno ob času suše, velike povodnji, hude zime itd. Kolikokrat je ta del Slov. gorice popolnoma odrezan od prometa. Že dolgo let se čuti nujna potreba postaviti na mestu broda most. Tik pred vojno je bilo že vse pripravljeno, da se zgradi most, a se je delo odložilo radi razburkanih vojni časov. Ključ po potrebi novega mostu je oživel s podvojen silo takoj po prevratu. Meseca oktobra 1927 je dozorela zadeva toliko, da je vložila občina Sv. Martin pri Vurbergu z 28 prizadejimi občinami prošnjo na razne oblasti glede podpore za zgradbo novega mostu. Na neprestano drezanje se je vršila 1. febr. 1928 komisija na licu mesta, ki je ugotovila nujnost zgradbe mostu. Komisije sta se udeležila oba okrajna glavarja, gerent okrajnega zastopa g. dr. A. Vebler, inženjer hidrotehničnega oddelka g. Juran, šef oblastnega gradbenega oddelka g. inž. Fišer in g. Jug. Pa prelede se je vršil v občinskem uradu Zgornji Duplek sestanek z zastopniki občin, na katerem je prišlo do popolnega sporazuma. Gradba novega mostu preko Drave se je določila radi dovoza materiala in ureditve finančnih zadev in to predvsem raznih podpor za januar 1929. Izvolil se je še širši pripravljajni odbor, obstoječ iz navzočih županov, brodske zadrage in zastopnika graščine Vurberg. Na prihodnji seji bo izvoljen še ožji odbor. Ta nujna zadeva z novim mestom, ki se je zavlačevala toliko let, se bo izvršila s pomočjo občin, oblastnega odbora in z državno podporo.

★ Potniški avijon »Zagreb« prispel. V Zagreb je v soboto zjutraj priletel prvi jugoslovanski potniški zrakoplov, ki ima ime »Zagreb«. V Zagrebu je bil prirejen avijonu in njegovemu pilotu Strizijevskemu svečan sprejem. Novi avijon ima zunanjost velikega elegantnega avtomobila. Samo hodnik avijona je dolg 12 metrov. Avijon je takoj nato odletel v Belgrad. Redni zračni promet med Zagrebom in Belgradom se uvede šele dne 15. februarja, ker je treba počakati še na prihod drugega potniškega avijona, ki mu bo ime »Belgrad«.

★ Avtomobilska nesreča. V nedeljo približno ob 6. uri zvečer se je pripetila na Prekrižju pri Zagrebu težka avtomobilska nesreča. Neki avto je padel v jarek in medtem, ko se je šofer trudil spraviti avto iz jarka, se je približal avtu neznan človek. Ravno tedaj je avto poskočil iz jarka in neznanca padel ter mu prizadejal lažje poškodbe. Šofer je okrenil avto na drugo stran, toda zopet se je avto zadel v neko dekle, 23letno šiviljo Kodrič Ivanu, in jo pritisnil ob žičnato ograjo. Kodričeva si je ob žici ranila ves hrbet, tako, da so jo morali prepeljati v bolnico.

★ Nesreča delavca v Zagrebu. Šofer Ivan Kunstek je vozil po zagrebških ulicah s tovornim avtom, na katerem sta bila dva delavca. Med divjo vožnjo je eden delavcev, Gjuro Matič, padel z avtomobila, ki mu je šel s kolesi preko glave in trupla. Težko poškodovanega delavca so prepeljali v bolnico.

★ Težka rešitev iz vodnjaka. Pred dnevi so se igrali v vasi Čaličih pri Mostarju pri

vodnjaku otroci. Neka pelletna deklica je padla v vodnjak. Otroci so pričeli klicati na pomoč in prihitela je tudi mati deklice. Mimo je slučajno prišel vaški župan, ki so ga spustili na vrvi v vodnjak. Županu se je posrečilo priti do otroka, toda, ko so ga vlekli gori, se je vrv ulgala in oba sta zopet padla na dno. Ggrožila je skrajna nevarnost, da ne bi utonila oba, župan in deklica. Toda župan ni izgubil prisotnosti duha in je začel klicati na pomoč, dokler mu niso spustili nove vrvi in potegnili kvišku njega in deklico.

★ Težka nesreča parnika pri Šibeniku. V soboto zjutraj je na odprtem morju, nedaleč od Šibenika eksplodiral tovorni parnik »Avalac«. »Avalac« je pristala v Dugem Ratu pri tvornici sulfita, kjer je najhujših večjo količino cianamida ter je hotela nadaljevati pot v Šibenik. Blizu otoka Zlarina je cianamid eksplodiral. Sprednji del parnika je zletel v zrak. Kapitan, sam težko ranjen, je pustil parniku, da plove sam dalje. Tako se je »Avalac« zadel v pečine Magarna. Poleg kapitana Pariča so težko ranjeni še trije mornarji. Neki kurjač je pri eksploziji najbrže odletel v zrak in utonil. Ostalo moštvo je nepoškodovano. Ranjenci so bili prepeljani v splitsko bolnico.

★ Dr. Milan Ropas, zdravnik v Novem mestu, ordinira na glavnem trgu v hiši g. pl. Fichtenaua od 9 do 12 dopoldne in od pol 4 do 5 popoldne.

★ Samo nahod. Nič drugega! Lahkomiselno zanemarjanje nahoda more imeti za posledico katar v grlu in bronhih. Previdnost zahteva, da se že pri najmanjšem pojavu nahoda uporablja »Forman«. Nosniki takoj propuščata zrak, otekline pončhava, glavobol in izločevanje sluznice prestane. »Forman« dobivate v lekarnah in drogerijah, toda ne zahtevajte nekega sredstva proti nahodu, marveč zahtevajte jasno in določeno »Forman«.

★ Pri motenju prebave, bolečinah v želodcu, gorečici, slabostih, glavobolu, miglanju pred očmi, razdraženosti živcev, pomanjkanju spanja, slabem počutju, nerazpoloženoosti za delo povzroči naravna »Franz-Josef« grenčica odprtje telesa in poživi kroženje krvi. Poizkusi na vseučiliških klin'kah so dokazali, da so alkoholički, ki so trpeli na želodnem katarju, po zavzemanju »Franz-Josef« vode zopet dobili slast do jedi v razmerno kratki dobi. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specer. trgovinah.

Ljubljana

NOČNA SLUŽBA LEKARN.

Drevi imata nočno službo: Ramor na Miklošičevi cesti in Trnkocju na Mestnem trgu.

★ Katehetski sestanek v sredo, 8. februarja ob petih popoldne v posvetovalnici KTD. Spored: 1. Referat dr. A. Levičnika: Izbor tvarine za nove zgodbe. 2. Naročene recenzije. 3. Normativa učne obveznosti.

★ Poselska zveza otvori 10. februarja 1928 zavetišče za brezplesna dekleta v Marijinem domu (Slomškova ulica 20), kjer je najela za ta namen več sob. Dekleta bodo dobila tam snažno in gorlo prenočišče (tri dinarje za noč). — Posebna soba je določena, da lahko dekleta tam bivajo po dnevu. Dekleta, ki želijo priti v zavetišče, se morajo javiti preje v pisarni Poselske zveze, Stari trg 2-I. — Poselska zveza.

★ Umrla je včeraj popoldne gospa Alojzija Lehmann roj. Dolenc v 80 letu starosti. Čas pogreba se označi v jutrišnjem listu.

★ Poročil se je včeraj v frančiškanski cerkvi g. Maks Twardy, šolski upravitelj v Zavodnjah pri Šoštanju, z gđ. Elo Koparčev, hčerko postajenačelnika v Dobropoljah.

★ Požar. V nedeljo nekaj minut čez pol dne je nastal v sušilnici lesa mizarskega mojstra Ignaca Repše požar. Ogenj so sosedje zapazili in ga takoj pogasili z vodo iz bližnjega vodnjaka. Poklicani so bili tudi gasilci, ki jim pa ni bilo treba stopiti v akcijo. Požar je nastal, ker se je vnel les v sušilnici. Repše trpi nad 20.000 Din škode, ki pa je krita z zavarovalnino.

★ Umrla so v Ljubljani. V času od 20. januarja do 6. februarja sledeči: Nada Zitko, hči štražnika, 7 mesecev, Gerbičeva 9; Anton Bukovic, žel. revident v pokoju, 80 let, Dunajska cesta 17; Ivan Beck, delovodja, 72 let, Hranilna ulica 4; Franc Turk, železničar, 47 let, Med hmeljniki 2; Ema Ravnihar, zasebnica, 80 let, Poljanska cesta 48; Lavoslav Bregar, sin pošt. uradnika, 11 mesecev, Vodovodna 4; Uršula Dvořak, žena poštnega uradnika, 46 let, Aljaževa c. 6; Nežič Marija, orivčeva vdova, 76 let, Gosposka ulica 3. — 4 bolnici so v istem času umrli: Helena Struc, tesarjeva žena, 42 let, Tolsti vrh 20; Franc Zechner, delavec, 73 let; Franc Grkman, ključavničarski vajenec, 15 let, Tunjice 5; Jožefa Turšič, žena mizarskega mojstra, 30 let, Cerkna 256; Ivan Arnež, tkalec, 14 let, Tržič 186; Terezija Preločnik, delavka, 23 let, Golnik; Elizabeta Tavčar, učenka, 8 let, Vrhnika 79; Ludvik Zajc, mizar, 25 let, Vevče 48; Jakob Zajc, vlakovodja, Sv. Petra cesta 19; Rafael Leskovec, bolniški strežaj, 25 let, Moste 38; Karel Dovečar, ključ. vajenec, 25 let, Vo-

dovodna 201; Franja Jesenovec, delavka, 24 let, Rožna dolina XV-17; Anton Gradec, delavec, 70 let, Potiskavec; Marija Japelj, delavka, 69 let, Spodnje Gamelje; Valentin Učar, delavec, 52 let, Ihan; Marija Cerar, hči kovača, 10 mesecev, Kokošnje 56; Ivan Lipovšek, krojaški mojster, 38 let, Poljanska 58; Frančiška Močnik, delavka, 49 let, Javornik 55; Ivan Zupančič, žel. ključavničar, 27 let, Hrušica 58; Marija Ravnihar, hči posestnika, 16 let, Ples 30; Jožefa Jerin, hiralica, 40 let, Vidovdanska 9; Marija Gmajner, žena pisarniše v p., 68 let, Gradišče 13; Marija Kuna, ver. posestnica, 64 let, Moravce; Marija Zupan, železničarjeva žena, 40 let, Zidani 52; Babnik Frančiška, žena knjigovodje, 36 let, Zgornja Siska 126; Kmet Anton, trg. sotrudnik, 20 let, Kavškova 5; Kočar Franc, urarski pomočnik, 24 let, Koseze 15; Geržak Jakob, sin sluga, 7 mesecev, Jegličeva 10; Kordelj Josip, delavec, 81 let, Št. Vid 4; Jakopin Josipina, delavka, 46 let, Karlovska 16; Junke Černič, profesor, 28 let, Kragujevac; Anton Križnar, progovni čuvaj, 28 let, Vižmarje 27; Alojzija Pevec, žena trgovka, 29 let, Veliko Mengeš 51; Baumkirchner Jožefa, žena zidarja, 26 let, Jurklošter; Marija Pirnat, posestnikova žena, 29 let, Višnja gora 85.

★ Poročni prstani pri F. Cuden, Prešernova 1.

★ Mestnemu magistratu. Za trnovskim predmestjem je nastal nov del mesta oziroma kolonija Kolezija. Več sto ljudi stanuje tu, saj je samo v mestnih hišah 56 strank. Dohod imamo v mesto v dveh smereh: Preko Mirja in skozi Kolezijsko ulico mimo tnovske cerkve. Prva pot je od rok in dolga, zato se poslužujejo vsi ljudje Kolezijske ulice, ki je pa naravnost v skandaloznem stanju kajti tu se nikdar ne prikaže mestni delavec, da bi postrgal debelo blato in odstranil velike luže, ki izgledajo kot mlake v najboljšem suhem vremenu, kaj še le, kadar je dež; takrat pride človek v mesto kot bi ga potegnil iz gnojnice. Ob nedeljah pride tudi merskiško na sprehod proti mestnemu logu, pa se raje vrne, kot pa bi delal nevarne poizkuse prebosti srečno luže in blato. Zato prosimo, da magistrat vse to upošteva in naj vzame v obzir, da se Ljubljana še ne neha pred trnovskim mostom na Emonski cesti. — Prižaditi.

★ Samoumor mladega brezposelnega. O samoumuru 60 letnega Franca Frigidija v soboto popoldne smo že poročali. Dan kasneje, to je v nedeljo zvečer, ob četrni na enajst se je pripetil v Frankopanski ulici št. 3 sličen slučaj, z edino razliko, da je tokrat šel prostovoljno v smrt komaj 23 let stari mladenič. Mladi železostugar Karol Zupan se kar nič ni mogel sprijazniti s tempom življenja v našem času, ki vedno ponavlja svoj refren: »Delaj!« Zupan je bil proti delu nerazpoločen že od narave in se je te svoje skoro patološke lastnosti tudi zavedal. Dasi mu ni nicesar manjkalo, ker ga je preživljala njegova mati, vendar se nikakor ni mogel sprijazniti s svojo brezposelnostjo — volje do dela pa tudi ni imel. To ga je gnalo v smrt. Zvečer ob polenajstih so ga sneli še toplega z vrvi, ki je bila pritrjena na vrata k materinemu stanovanju. Policijski agenti Pavlovič ga je sicer skušal oživiti z umetnim dihanjem, toda bilo je že prepozno. Truplo samomorilca so prepeljali v mrtvašnico k Sv. Krištofu.

★ Budilke pri F. Cuden, Prešernova 1.

Maribor

□ Opozorilo šolskim vodstvom. Poročali smo že, da proizvajajo Jadranska Straža v mestnem kinu originalen in v Mariboru izdelan film. Film so si že ogledali razni vojaški oddelki in nekatere šole. Opozorjamo šolska vodstva, naj prijavijo šole na policijskem komisarijatu, da jih bo ta uvrstil in da si bodo lahko ogledali vsi zavodi ta poučen film.

□ Umrl je v pokoju sodni uradnik gospod Josip Golar v starosti 68 let. Pogreb se bo vrši v sredo popoldne ob treh na Pobrežju.

□ Prikojevalni tečaj. Zadruga krojačev nánzanja, da se bo vršil v kratkem prikojevalni tečaj za krojače in šivilje pod vodstvom g. A. Knafla iz Ljubljane. Kdor se namerava udeležiti tega tečaja, naj to javi načelniku krojaške zadrage na Slomškovem trgu št. 8.

□ Dva vlom. V noči od sobote na nedeljo je nekdo razbil veliko izložbeno šipo na izložbi krojača Cverlina v Volkmerjevi ulici. Iz okna je odnesel eno gotovo moško obleko. Na obleki že ni toliko škode, pač pa na veliki in debeli izložbeni šipi. Neki poštar je šel v noči tam mimo in je videl, kako sta se kretala pri izložbenem oknu en cigan in ena ciganka. Šel je sumljivo javiti na stražnico pri glavnem kolodvoru. Ko je dospela policija na označeno mesto, sta cigana že opravila svoj posel. — V noči od nedelje na ponedeljek je bilo vlomljeno v prostore mestnega električnega podjetja v Frančiškanski ulici. Vlomilec je odnesel manjšo ručno blagajno, v kateri je bilo nekaj nad 2 tisoč dinarjev gotovine. Na blagajni je bila montirana električna žarnica.

□ Brezposelnost pred policijo. Ob nekaterih dnevih je Maribor kar natrpan z brezposelnimi, ki se nalepejo bogzna od kod. V ponedeljek predpoldne so se šle gruče teh brezposelnih gret na glavno pošto. Začeli so se med seboj pripraviti in molili uradnikom delo. Policija je morala izprazniti pošto in je odvedla te tiče na komisariat, kjer so jih aretirali. Mariborske brezposelne je pustila policija v mestu, drugi so morali v svoje pristojne občine.

Na ugodnejši nakup

oblačil lastnega izdelka nudi
toraka JOS. ROJINA, Ljubljana

Sveta življenje in vrvenje

Papeževi Švicarji

Ali so res vsi iz Švice?, večkrat vprašajo obiskovalci v Vatikanu, kadar vidijo postavne vojake v starinski trobarvni uniformi z dolgiimi helebardami v roki. Ta zadnji ostanek papeževе vojske se vedno res izpopolnjuje izključno s Švicarji iz katoliških okrajev. Tako zahteva staro izročilo. Še začetkom XVI. stoletja je sklenil Julij II. pogodbo s Zürichom in Luzernom in mu je zagotovilo prebivalstvo teh kantonov stalni vojni oddelek 200 mož. Prvi kapitan te garde Gašper de Silennot je nastanjen poleg Julija II. na enem izmed papeževih portretov.

Letos so odkrili v Vatikanu spomenik švicarske vojske, ki ga je blagoslovil sv. oče osebno. Zgodovinski dogodek, kateremu je namenjen spomenik, se je odigral l. 1527. Nemški in španski landsknehti so takrat z orožjem zavzeli Rim. Švicarska garda je junsko branila Vatikan na barikadi pred stolnico sv. Petra. Švicarji so bili poklani vsi do zadnjega. Toda papež je utegnil pobegniti po podzemeljskem hodniku v grad sv. Angela.

L. 1527. so morali v Vatikanu pristati na to, da ne bodo pošiljali v Švico po nove vojake. Toda sedem let pozneje so se dogodki izpremenili. Pavel III. je celo povečal gardo na 300 ljudi. Tekom več stoletij so korakali papeži po svečanih sprejemih med vrstami svoje s helebardami oborožene garde v trobarvni rumeno-rdeči-sinji uniformi, katere načrt ni izdelal nihče drugi kot slavni Rafael sam.

L. 1798., ko je bila proglašena rimska republika, je moral papež zopet razpustiti gardo. Pij VII. jo je vnovič ustanovil in Leo XII. je zopet sklenil pogodbo s kantonom Luzern. Zagotovil si je 103 vojake, »dobre švicarje, včevši častnike, izmed katerih bo postal eden načelnik garde.«

Dandanašnji so gardisti večinoma tudi Švicarji. (Bogve, ali je bil kdaj med »švicarji« kak Slovenec?) L. 1845. je bil car Nikolaj I. tako navdušen nad lepo gardo, da jo je pozdravil ruski: »Zdorovo, rebjata!« Na splošno začudenje je nenadoma zadel izmed vrst ruski odgovor: »Zdravje želimo, Veličanstvo.« — »Ali si Rus?« je vprašal car gardista. »Sem, Veličanstvo!« »Kako si sem prišel?« »Pobegnul sem z ruske vojne ladje, ker me je častnik pretepel.« »Sodrga!« je odgovoril jezno car in odšel naprej.

Sedanja švicarska ustava prepoveduje vsak nabor v deželi sami. Vsled tega se morajo kandidati javiti v Rimu. Navadno pregleda pooblaščen zdravnik fantja že v Švici in če je zdrav, pošlje v Rim tudi njegovo sliko. Vatikanski vojak mora biti lepega obraza. Vojaki morajo biti seveda katoliški, samski in v starosti od 18 do 25 let. Drug pogoj je visokost vsaj 1.64 m. Vojaki dobivajo 600 lir mesečne plače, katere se vsakih šest let poveča. Vsako tretje leto dobi vojak trimesečni dopust. Pokojnina znaša po 10. službenih letih eno tretjino plače, po 20. letih pa je plači enaka.

Vojak sme v poljubnem času zapustiti službo, če napove izstop dva meseca poprej. Ta srednjeveška ugodnost je ustvarila več začasnih gardistov: umetniki, dijaki in drugi vstopijo v gardo, da dobijo priliko bivati v Rimu. Lahko jih vidite dnevno zvečer, kako

odložijo uniformo in pohitijo s kolesi ali z električno v mesto. Sicer pa vlada v Vatikanu strog hišni red. Seveda se letno prijavlja veliko več prostovoljcev, kakor jih morejo sprejeti v službo. Zapisnega zvestobe papeški zastavi se vrši letno v navzočnosti sv. očeta in privabi veliko občinstva.

Zdaj šteje vatikanska garda pisan odlo-mek slikovitega srednjega veka, samo 100 ljudi pod vodstvom polkovnika.

Vse za denar

Neka bogata Amerikanka je izgubila pri avtomobilski nesreči levo uho. Razpisala je po svojem odvjetniku 2500 dolarjev nagrade za osebo, katere bi ji žrtvovala nadomestilo. Drug dan je imel zdravnik, ki ga je poklical odvjetnik, dosti posla. Odpravil je več sto oseb s prevelikimi ali nepriljubljenimi ušesi (kako bi izgledala operirana gospa z neenakimi ušesi!) V odvjetnikovi sprejemnici je ostalo 12 mladih žen. Ena izmed njih, neka mistress Carty je sedela z malim otrokom v naročju. Bogata gospa jo je tudi izvolila in je celo podvojila razpisano nagrado, ker je mss. Carty revna vdova in ima več otrok. Odzvala se je na povabilo, da pošlje v šolo starejšega dečka, ki je bil brez obleke. S tem je bila zadeva končana, toda zdaj se je oglasilo lepo mlado dekle. Bila je jako nezadovoljna, da ji je ušla »sreča«. Ponujala je svoje uho, češ da je zadovoljna s prvotno nagrado in bo odjemalca prištedila 2500 dolarjev. — Zakaj pa rabite denar? — Hočem si kupiti kožubovino. Lepa sem, a me ljudje ne pogledajo, ker sem slabo opravljena. Če bi imela plašč z dlačo na zunaj, bi se lahko dobro omožila. — Saj bi si vendar pokvarili zunanost če bi Vam odrezali uho! — je rekel zdravnik. — O, nihče tega ne bi izvedel. Nosila bi dolge lase, pa se ne bi nič poznalo.

Zdravilni ogenj

Star rek »Ignis sanat« je zopet prišel do veljave pri zdravljenju nalezljivih bolezni. Znani kirurg prof. Biehr je predaval v natlačeno polni dvorani berlinskega Medicinskega

društva o novem pobijanju bacilov. Dozdaj so se rabila v tem slučaju zgolj notranja sredstva: zdravila, kapljice, injekcije. Zdaj pa hoče tekmovali z internistom kirurg, le da ne rabi nož, temveč fizična sredstva: luč, toploto, elektriko, vodo in dr. »Razbeljeno železo« starih zdravnikov je zopet v časteh. Ima samo novo obliko termo-elektrike. V bistvu pa obstoji zdravljenje slejkoprej v izžiganju okuženega organa. Vendar ni treba misliti, da hoče kirurg izžgati bakterije. Njegov cilj je samo pospešiti vnetje, ustvariti mrzlico, ker je to najboljše sredstvo zoper okuženje. Kirurg naredi precej globoko zarezo v telo, da vpliva termo-elektrika na notranje staničevje. Rana se zalepi za več tednov. V tem stanju se gnoji, bolnik ima veliko vročino in se izdatno poti. Nato vročina poneha in se prične zdravljenje. Rana izloči velike množine gnoja, ki steče skozi rahlo obvezo. Prof. Biehr je vporabljal dozdaj ta način v 222. slučajih težkih bolezni. Dosegel je vedno popolno ozdravljenje. Rešil je celo bolnike z vnetjem srčne mrene (endokardit), ki bi bili sicer zapisani smrti, ker ne učinkujejo pri tej bolezni nobena druga zdravila in nobeno izmed dosedaj znanih sredstev.

Moderno mučilo

V zadnjem času se ostro napada v javnosti justifikacija na električnem stolu, kakor se uporablja v severni Ameriki. Povodom zadnje justifikacije Ruth Snyderove je objavil nek angleški časopis mnenje italijanskega znanstvenika na polju električnih tokov, profesorja Rote. Profesor Rota pravi, da predstavlja justifikiranje na električnem stolu strašno obliko mučenja in da je taka smrt najstrašnejša.

28. januarja 1895 sta bila pozvana od ameriške vlade dva najodličnejša zdravnika k usmrtilitvi črnca Davida Hamplona, da bi poročala o nastopu smrti. Obsojenec je bil ob 11. uri 19 minut 45 sekund pripeljan v justifikacijsko sobo. V najkrajšem času je bil slečen in privezan na stol. Ob 11. uri 20 minut 13 sekund je bil spojen z električnim tokom. Amperometer je kazal prve 4 sekunde 2 ampera, potem se je znižalo na 1.8 ampera. Ob 11. uri 20 minut 42 sekund se je zvišalo na 4 amper. nato pa se je zopet reduciralo na 1.3 ampera. Ob 11. uri 21 minut 10 sekund je bil električni tok prekinjen. Zdravniška preiskava je dognala, da je bila večina krvi pognana v zgornji del prsnega koša, vratu in lobanje. Smrt je nastopila takoj.

Ruth Snyder in Judd Gray pa sta bila spojena z električnim tokom 2200 voltov. Profesor Rota pravi, da je smrt pri tako močnem toku gotovo nastopila, — toda ob kakšnem času in s kakšnim trpljenjem? Trditev, da obsojena žena ni kričala radi bolečin, ne more držati, kajti pri skrčenih živcih kaj takega sploh ni mogoče; kljub temu, da je bila še pri življenju, mogoče tudi pri popolni zavesti, ni mogla dati od sebe glasu. Po profesorjevem mnenju tudi največji slabič ne umre takoj po sklenitvi električnega toka. Radi znanstvenega raziskovanja je pustil, da so ga spojili z industrijskim električnim tokom. Radi električnega udara je ležal 40 minut nepremično in ni mogel iztisniti nobenega glasu. Ta poizkus v l. 1915. je privedel profesorja Rota na še ne raziskano področje elektricitete.

Ce se hoče v Ameriki na vsak način še vnaprej uporabljati električni stol za justifikiranje, se mora predvsem na vsak način in v vsakem slučaju ugotoviti, koliko obsojenec lahko prenese. Tudi se ne sme vršiti procedura pod vodstvom zdravnika, ampak poznalca elektrike. Profesor Rota končuje svoj članek z izjavo, da so giljotina in vislice humanejši, kakor električni stol.

Angleški zajtrk

Breakfast pomeni angleško »prvi lahki zajtrk«. Slovar zatrjuje, da je veliko skromnejši kakor lunch, drugi zajtrk. V resnici pa ni stvar tako lahka, vsaj za nas, ki nismo rojeni Angleži. Človek vstane in misli: zdaj bo dobro dela vroča kava ali vsaj čaj. Toda natakareče: please! in stavi na mizo pečenega slanika z banani! Tujec se sramuje svoje nevednosti in poje to stvar, ker je vendar še tešče. Zdaj reče natakare vnovič please! in prinese velik krožnik sluzaste ovsene kaše, kakor jo pri nas jedo neobgleni malčki ali pa starci s pokvarjenim želodcem in po zdravniškem predpisu. To stvar je že težje spraviti pod streho. Na to pride — please! — popolnoma mrzel roastbeef z strjeno krvjo. Naj bo! Človek se potolaži z mislijo, da ne bo ostal do konca življenja na Angleškem in poje še roastbeef. Na to vam prinesejo — please — cel kozarec meda! Ta se je s kruhom in maslom. Moči že pešajo, a zdaj pride vroč jajčnik s šunko. Na to sledi cel kuhan krompir, neolupljen in z gorčico. Človek je obupan. Zvrne še poln kozarec močnega whiskyja, ki ga dobi. V tem trenotku, in sicer iz obupa: misli, da ne dobi ničesar več. A zdaj vpraša natakare, kaj želite: čaj, kavo, kakao ali vročega mleka? Tako izgleda angleški lahki zajtrk. Kdor ima bolj slab želodec in bolj suho denarnico, naj ne hodi v angleške gostilne in se ne vozi z angleškimi parniki. Svetujem to iz sra na temelju lastne izkušnje.

Coolidge in predsednik Kubanske republike Mahao pozdravljata ljudstvo na panameriškem kongresu.

Profesor: »To je vendar čudno, da mora ravno najneumnejši biti vedno na katedrui«

Sir H. Rider Haggard:

Kleopatra, egiptovska kraljica.

Deseto poglavje.

Nadloge Kleopatre. — Njena prisega Harmakis. — Harmakis razodene Kleopatri, kje leži skrivni zaklad.

V taisti noči me je poklicala Kleopatra v svojo zasebno sobo. Šel sem tja in jo našel v velikih skrbih; še nikdar je nisem videl tako silno vznemirjena. Bila je sama in je stopala po mramornatih tleh sempatja kakor ujeta levinja; misli so se ji podile v glavi druga za drugo in vsaka ji je za hip pomračila oči kakor oblaki, ki drviyo po morju.

»Torej si prišel, Harmakis,« je rekla, se za trenutek ustavila in me prijala za roko. »Daj mi svet; še nikoli nisem tako zelo potrebovala sveta. Oj, kakšne čase so mi naklonili bogovi — čase, nemirne kot morje! Izza otroških let ne poznam miru in kakor vse kaže, ga nikdar ne bom. Komaj sem za las utekla tvojemu bodalu, Harmakis, že pride nad mene ta nova nadloga, ki se je kakor vihra zbirala za obzorjem. Ali si videl tistega tigrskega gizdalina? Kako rada bi ga ujela v past. Kako mehko je govoril! In predel je kakor mačka in ves čas iztegoval kremplje. Ali si slišal pismo? Neprijetno se sliši. Dobro poznam tega Antonija. Ko sem bila še otrok in vzcvetala v žensko, sem ga videla; ampak moje oči so bile vedno bistre in sem ga že takrat ocenila. Napol Herkules, napol bedak, s kapljico duha, ki se vidi iz njegove neumnosti. Izlahka ga vodijo oni, ki strežejo njegovemu pohotnemu duhu; ako pa mu nasprotuješ, imaš v njem železnega sovražnika. Zvest je svojim prijateljem, ako jih sploh ljubi, včasih pa nezvest lastni koristi. Velikodušen, drzen in v nesreči vrl človek; ako pa mu gre dobro, je pijanec in suženj žensk. Tak je Antonij. Kako ravnati s takim človekom, katerega je usoda in priložnost vzlic njegovim lastnostim povzdignila na

vrh vala sreče? Neki dan ga bo val premagal, ampak do tistega dne bo hodil po svetu in se smejal onim, ki tonejo.«

»Antonij je zgolj človek,« sem odgovoril, »človek, ki ima mnogo sovražnikov; in ker je zgolj človek, ga je lahko užugati.«

»Da, lahko; ampak on je edini izmed teh, Harmakis. Sedaj, ko je Kasij šel, kamor gredo vsi bedaki, je Rim pokazal glavo hidre. Čim uničiš eno, ti sika druga v obraz. Nato sta še Lepid in tisti mladi Oktavijan, čegar mrzle oči utegnejo še kdaj z zmagovestnim nasmehom zreti na umorjena trupla praznega, nič vrednega Lepida, Antonija in Kleopatre. Ako ne grem v Cilicijo, dobro pomni, bo Antonij skrpal mir s tistimi Partijci, vzal bajke, ki jih pripovedujejo o meni, kot čisto resnico — sicer pa je zares nekaj resnice v njih — in bo padel z vso svojo vojsko nad Egipt. Kaj pa potem?«

»Kaj potem? Ej, potem ga naženemo nazaj proti Rimu.«

»Ej, tako govoriš ti, Harmakis; da ne bi bila dobila tiste igre, ki sva jo bila igrala pred kakimi dvajsetimi dnevi, bi morebiti ti kot faraon pač dosegel to, kajti okoli tvojega prestola bi se bil zbral ves Egipt. Ampak Egiptčani ne ljubijo mene ne moje grške krvi, in jaz sem šele pravkar uničila tisto tvojo veliko zaroto, v katero je bila zapletena polovica dežele. Ali se bodo potem ti ljudje vzdignili in prišli meni na pomoč? Da bi mi bil Egipt zvest in udan, bi v resnici lahko kljubovala vsej moči, ki bi jo Rim utegnil pripeljati semkaj; ampak ves Egipt me sovraži in tako bo moral pustiti, da ga vladajo Rimljani in Grki. Vzlic temu bi se branila, da bi imela zlato, zakaj z denarjem lahko kupiš vojake, da nasitiš želodec bitke. Ampak jaz nimam zlata. Moje zakladnice so prazne in dasi je v deželi blagostanje in bogastvo, mi vseeno davki delajo velike preglavice. Te vojske so me uničile in sama ne vem, kje bi dobila samo en talent. Morebiti

mi moreš ti pomagati, Harmakis, ki si po dednem pravu duhoven piramid,« in pri teh besedah se je pritisnila k meni in mi pogledala v oči; »morebiti mi moreš povedati, ako stare govorice ne lažejo, kje morem najti zlato, da rešim tvojo deželo popolne propasti in tvojo drago pred rokami Antonija. Povej mi, ali je tako?«

»In ako je taka govorica resnična in ako bi ti mogel pokazati zaklad, ki so ga nakopili tam močnari faraoni pradednih časov za slučaj, da pride sila nad Khem, kako pa naj vem, da boš v resnici vporabila tisto bogastvo v te dobre namene?«

»Kaj, ali je cel zaklad?« je vprašala radovedno. »Ne, nikar mi ne nagajaj, Harmakis; zakaj resnica je, da je dandanes že samo beseda zlato toliko vredna, kakor če gledaš vodo v pušavi.«

»Mislim,« sem dejal, »da je tak zaklad, dasi ga sam še nikoli nisem videl. Toliko pa vem, ako je še na onem kraju, kamor so ga bili dejali, da pride tako prokletstvo nad onega, ki bi položil nanj roko iz hudobnega in sebičnega namena, da se ga nobeden onih faraonov, ki so ga bili videli, ni upal dotakniti, najsi je bila njihova stiska še tako velika.«

»Potemtakem,« je rekla, »so bili prejšnje čase bojazljivi, ali pa njihova stiska ni bila velika. Ali mi hočeš pokazati ta zaklad, Harmakis?«

»Morebiti,« sem odgovoril, »ti ga pokažem, ako je še tam, ampak samo, ko mi prisežeš, da ga boš uporabila za obrambo Egipta pred tem Rimljanom Antonijem in v blagor ljudstva.«

»Prisegam ti!« je rekla resnobno. »O, prisegam pri vsakem bogu Khema, da bom, ako mi pokažeš ta zaklad, kljubovala Antoniju in poslala Delija nazaj v Cilicijo z besedami, ki bodo ostrejšje od onih, ki jih je bil princel. Da, še več hočem storiti, Harmakis: vzamem te pred vsem svetom za moža, čim bo le mogoče, in ti sam boš izvršil svoje načrte in odbil rimske orle.«

LITINSKA KNJIZNICA iz zahvalnosti jugoslovanske knjižarne v Ljubljani: 25 evrov. A. Shehen. Nodine. Povezi trskega jekla. 24 din. vez 32 din. — 24 evrov. A. Miry. Hanka. Ljudsko-srbska povest. 22 din. vez 30 din. — 25 evrov. Haggard. Hi reanija. Mournane. Din 30. vez Din 42. — Starek in njegovo butrasto življenje. 14 din. 14 din. vez 22 din. — 27 evrov. Pregled. Otrok solma. Din 24. vez Din 32.

Gospodarstvo

Zunania trgovina v novembru

PASIVNA ZA 65 MILIJONOV DIN, V PRVIH 11 MESECIH ZA 777 MILIJONOV DIN.

Po pravkar objavljenih podatkih je znašal v mesecu novembru lani uvoz v našo državo 127.000 ton (oktober 144.000 ton) v vrednosti 687,7 milijona Din (723,2). Bil je malo manjši kakor v septembru 1927 (695,1). Napram novembru lanskega leta se je zmanjšal po količini za 19,8%, po vrednosti pa za 5,1%.

V primeri z oktobrom je padej uvoz tekstilij (bombažnih tkanin za 22 milijonov, volnenih za 20 milijonov), naravnih pa stalno uvoz strojev, jekla, produktov iz jekla, elektrotehničnih predmetov.

Največ smo uvozili v novembru lani sledečih predmetov (v milijonih Din; v oklepajih za oktober):

bombažne tkanine	79,0 (101,5)
bombažno predivo	44,1 (48,8)
stroji	33,6 (31,3)
jelečni produkti	30,0 (20,7)
volnene tkanine	28,4 (48,4)
bombaž	19,9 (18,4)
kava	19,5 (20,4)
sol	13,7 (19,0)
kože	13,7 (14,0)
elektrotehni. predmeti	13,2 (12,5)
premog	13,1 (13,3)
riž	11,4 (13,4)
jeklo	10,3 (11,6)

Skupno smo v prvih 11 mesecih lani uvozili blaga 1.198.000 ton v vrednosti 6.648,86 milijona Din napram 1.135.000 tonam za 6.977,6 milijona Din v prvih 11 mesecih leta 1926. Uvoz se je torej zmanjšal za 5,5% po količini, za 4,7% pa po vrednosti. Izvoz v prvih 11 mesecih lani pa je znašal 3.961.000 ton za 5.871,5 milijona Din (11 mesecev 1926: 4.512.000 ton za 7.195,6 milijona Din), padej je torej po količini za 12,1%, po vrednosti pa za 18,4%.

Bilanca za prvih 11 mesecev lani izkazuje torej pasivnost za 777,4 milijona Din, dočim je bila v isti časovni dobi 1926 aktivna za 218 milijonov Din. Pasivnost za celo leto bo gotovo še večja.

Nadalje je padej izvoz pšenice od 297.000 ton za 846 milijonov Din na 64.000 ton za 196 milijonov, torej za 650 milijonov Din manj. Če izvajamo iz uvoženja ta dva predmeta (padanje izvoza teh predmetov je povzročila lanska slaba letina) je celo naš izvoz nekaterih predmetov lani narasel, tako n. pr. izvoz stavbarnega lesa od 802 na 885 milijonov Din, drv od 83 na 128 milijonov, prašičev od 239 na 518 milijonov; izvoz goved je približno enak (355), manjši pa je bil tudi izvoz jaje (1927 513, leta 1926 606 milijonov), svežega mesa (247 napram 324), sliv (157 napram 234 milijonov).

— 0 —

TRŽNA POROČILA

Hmelj. Na nürnberškem tržišču je bilo trgovano mnogo tranzitno blago iz Stajerske, Bačke in Rusije. Cene so bile nekoliko oslabilene. Tranzitno blago je notiralo 50—170 mark (13 60—44 10 Din). — Iz Zateca (CSR) poročajo o nadalje trajajoči živahnosti. Med tranzitnim hmeljem se je trgov s samo boljši jugoslovanski (Bačka) po 1200 Kč (izbran 44 40 Din), srednji 900—1050 Kč (32 30—35 40 Din). Lani je Češkoslovaška iz Jugoslavije uvozila 1886 stotov (po 30 kg) od celokupnega uvoza 10 334 stotov (izvoz 162 424 stotov).

BILANCE IN POSLOVNA POROČILA

Obrtna banka. Prejšnji teden se je vršila seja aprave Obrtne banke. Iz poročila posnemamo, da je bilo v področju centrale danih kreditov za 27,3 milijona Din, v področju podružnice pa ca. 8 milijonov Din. Po pokrajinskih je bilo odobrenih posojil: Srbija 1908 za 9 259 500 Din, južna Srbija in Črna gora 902 za 5 614 000, Bosna 300 za 1 750 000. Vojvodina in Srem 975 za 2 814 500 Din, Slovenija 2 za 11 000 Din. Za 1928. velja obrestna mera 10% za zadruge samo 8%. Posamezniki lahko dobe največ do 30 000 Din posojila. V krajih, kjer je več zadrug, se morajo spojit v roku 6 mesecev v eno; če ne, odredi banka zadruge, s katero bo poslovala.

KONKURZI IN LIKVIDACIJE

Konkurzi. Stanko Mann, trg. na Kozjaku (p. Zg. Sv. Kunguzi); prijavitl do 15. marca, prvi zbor upnikov 11. febr., ugotov. narok 29. marca; Drugutin Milovanović, Požarevac (10. marec); Alimpij Vučković, Belgrad (do 27. febr.); Živojin Janković, Svet. Radosavljevič, Todor III, trg., Čičevac (do 27. febr.); Božin Naguljić, trg., Stalač (do 27. febr.); Ljubisav Petrović, trg., Jagodina (28. febr.); Živan Popadić, spekulant, Grabovac (1. marec); Aleksa Petrović, Nis (19. marec); Stojman Jovanović, Kumanovo (27. febr.); Zafir Petković, Stojan M. Bogdanović, Anđel Jovanović, Kumanovo (28. februar); Dimitrij Antić, trg., Skoplje (13. febr.); Milovan Trifunović, trg., Požarevac (10. marec); Milan Tušakov, mlin, Vel. Kikinda (14. april); Stanoje Petrović, trg., Kragujevac; Jovan Divan, trg., Piro; Šukri braće A. Murtez, trg., Skoplje.

Nova tovarna vijakov. Znani industrijec Scherbaum namerava svoj mlin v Bistrici pri Mariboru, ki že delj časa ne obratuje, izpremeniti v tovarno vijakov in sicer s sodelovanjem inozemskega kapitala.

Zgradba stanovanjskih hiš v Češkoslovaški z državno podporo. Kakor posnemamo iz podatkov češkoslovaškega ministrstva javnih del, je to ministrstvo od 1. junija 1921 do 30. septembra 1927 pregledalo projekte za zgradbo 26 454 hiš s 56 776 stanovanji. Proračun za te hiše je znašal 4 484 milijonov Kč, državna podpora pa je znašala 3 281 milijonov Kč. 2116 teh hiš z 12 344 stanovanji je bilo v Veliki Pragi. Stroški za te so znašali 1136 milijonov Kč, državna podpora pa 852 milijonov.

Nemški uvoz bauksita 1927. Po nemški statistiki posnemamo, da je v letu 1927. znašal uvoz bauksita 5,4 milijona stotov napram 2,37 v letu 1926. Od tega je Nemčija uvozila iz Jugoslavije 729 000 stotov napram 275 000 v letu 1926. Uvoz iz Italije pa je nazadovol. Iz Amerike pa poročajo, da je ameriški Mellon-Trust največji producent aluminija na svetu, kupil v naši državi velika ležišča bauksita, najbrže za norveško aluminijevno industrijo, ki jo trust večinoma kontrolira. Zanimiva je tudi vest, da nameravajo iz bauksita izdelovati tudi cement.

Zvišanje diskonta v New Yorku. Newyorška Federal Reserve Bank je zvišala diskont od 3% na 4% v svrhu zmanjšanja borzne spekulacije.

Kartel italijanskih jeklarov. Vse italijanske železarne in jeklarne (razen Società ferraria e acciaia Lombarda) so sklenile kartel ter bodo znižale cene zaradi pritiska inozemske konkurence.

Borza

6. februarja 1928.

DENAR.

Devizno tržišče je bilo danes živahno. Ker je Narodna banka vse kurze za blago znižala, je bilo tudi večje povpraševanje in promet. Bilo je tudi privatnega blaga: tako v devizah Praga in London, vse ostalo pa je dela Narodna banka. Kurzi vseh deviz so več ali manj popustili, kar je razvidno iz tabele.

Devizni tečajni na lihtljanski borzi dne 6. febr. 1928

	povpraš.	pon.	srednji	sr. 3 II
Amsterdam 2°90—	22,96		2,93	—
Berlin 1356,5—	13°95	13°8—	1358,25	
Curib 109°01—	10°60	1094,51	1094,93	
Dunaj 814 55—	813,55	802,05	802,23	
London 276,88—	277,68	277,28	277,50	
Newyork 56,75—	56,55	56,85	56,895	
Pariz —	223,6	—	—	
Praga 168,35—	169,15	167,75	168,0	
Trst 30,15—	302,15	301,15	301,55	

Zagrebl. Amsterdam 22,90—22,96, Berlin 1356,50—1358,50, Curib 1093,01—1096,01, Dunaj 800,505—803,505, London 276,88—277,68, Newyork 56,75—56,95, Pariz 222,46—224,46, Praga 168,35—169,15, Trst 300,07—302,07.

Curib. Belgrad 9,1375, Berlin 124, Budimpešta 90,85, Bukarešt 318, Dunaj 73,20, London 25,3225, Newyork 519,85, Pariz 20,42, Praga 15,405, Trst 27,49, Sofija 3,75, Varšava 58,35, Madrid 88,50.

Belgrad. Bruselj 7,910—7,940, Berlin 13°65—1359,5, Budimpešta 9,989—9,969, Curib 109°91—1906,01, Dunaj 800,5—803,5, London 276,88—277,68, Newyork 56,75—56,95, Pariz 22°60—224,60, Praga 168,35—169,15, Trst 300,15—302,15.

Trst. Belgrad 33,17—33,22, Curib 36,275—36,575, London 92,04—92,06, Newyork 18,86—18,87, Pariz 74,15—74,25.

Dunaj. Devize: Belgrad 12,471, Kodanj 19,005, London 34,59, Milan 37,53, Newyork 710, Pariz 27,88, Varšava 79,605. Valute: dolarji 707,25, angleški funt 84,56.

Praga. Devize: Lira 178,85, Belgrad 59,30, Pariz 132,50, London 164,40, Newyork 33,75.

Dinar: Newyork 175,75, Berlin 7,36, London 277,25.

VREDNOSTNI PAPIRIJI

V Ljubljani zaključeno 7% invest. posoj. po 87, Ljublj. kred. po 135. V Zagrebu so se drž. v. papirji zopet učvrstili: blaga v 7% invest. posoj. ni bilo dobiti izpod 88, vojna škoda pa je skočila od 426—427, v petek na 436—437 danes. Bančni papirji neizpremenjeni.

Ljubljana. 7% invest. posoj. zaklj. 87. Celjska 164 den., Ljublj. kreditna zaklj. 135. Kred. zavod 160 den., Strojne 80 bl., Veveč 140 den., Ruše 265—280, Stavbna 56 den., Šešir 125 den.

Zagreb. 7% invest. posoj. 87,50—88, agrari 54—54,25, vojna odškodnina 436—437, febr. 436, marec 439—439,50, Hrv. esk. 52, Hipo 65, Juno 94,25—94,50, Praštediton 875, Ljublj. kreditn. 135, Sečera 545, Drava 545, Slavonija 11—11,50, Trbovlje 535, Veveč 152—155.

Belgrad. Narodna banka 5000, vojna odškodnina 436,50—437 (26000), ult. febr. 433,50—437, ult. marec 436—439,50, ult. april 437—442, Izvozna banka 1200, Tobačne srečke 84, Rdeči križ 54, 7% inv. posoj. 87—88, agrari 53,25—54.

Dunaj. Podon.-savska-jedran. 87,90, Hrv. esk. 6,75, Hipo 7,80, Alpine 42,05, Leykam 11,15, Trbovlje 65,70, Kranjska ind. 42,70, Gutmann 28,25, Slavonija 1,27.

BLAGO

Ljubljana. Les: Testoni bukov, čisti brez grč fko vag. meja 1 vrg. po 87,0, deske smreka-jelka 18 mm fko vag. meja 1 vrg. po 420; zaklj. 2 vrg. Tendence neizpremenjene.

Dež. pridelki (vse samo ponudbe, slov. post. plač. 30 dni, dob. prompt): Pšenica 78—79 kg 2% baška 377,50—380, slav. 367,50—370, moka 0 g vrg. bl., plačilo po prejemu fko Ljubljana 525, oves baški zdrav reštan 300, koruza stara 287,50, ml. tar. 282,50, nova časa prim. suha za febr. 285, marec 290, april 295, maj 300, činkvanti 297,50; zaklj. 1 vrg. Tendence čvrsta.

Novi Sad. Pšenica bač. 390—390, bač. potiska 327,50—337,50, ban. 320—390, gor. ban. 317,50—327,50—337,50, ban. 320—330, gor. ban. 317,50—327,50—330, fko 360—365, oves bač., ban., srem., slav. 250—260, koruza bač. št. 240—260, febr. 240—245, marec-april 242,50—250, bač. apr. maj. 240—250, bač. bela 235,50—247,50, ban. 239,50—240, ban. febr. 240—245, marec-april 242,50—250, sr. marec-april 242,50—250, sr. 240—245, moka 00 g 460—475, št. 485—455, št. 5 415—435, št. 6 345—365, št. 7 290—300, št. 8 225—246, otrobi: bač., sr. v jutastih vrečah 210—220, slav. v juta vr. 200—210. Tendence nespremenjene. Promet: skupaj 51 vag.

Socialni vestnik

Osnutek urebe o odpiranju in zapiranju trgovin

Osnutek te uredbe je dvignil zlasti med privatnimi nameščenci veliko prahu. Obe glasil, v hrvaškem in slovenskem jeziku, ga kratkoma odklanjata, ne da bi se spustili v bližnje razglabljanje. In to ni prav. Gotovo je, da ni nobeno delo popolno. To prizna tudi minister dr. Gosar. Gotovo je pa tudi to, da ni nobeno delo popolnoma slabo, da vsebuje veliko dobrega in koristnega. Če zahteva javnost in tudi lasten dobrobit od delavstva vso resnost pri razpravljanju, jo more tem bolj od nameščencev. Naj bi se preiskale in določile dobre in slabe strani. Če je dobrih več, bi bila uredba z ozirom na splošno gotovo sprejemljiva. Če pa ni tega, bodo pa imeli zastopniki nameščencev in delavskih zbornic dovolj prilike, da predložijo na anketi, katero je sklical minister dr. Gosar ravno vsled tega, svoje predloge, ki naj predvidevajo izboljšanje uredbe ali pa umaknitev. Tak nastop bi bil resen in bi imel gotovo učinek. Če se pa obklada osnutek z vsemi nelepimi tendencami, če se v osnutku ne vidi nikake dobre volje in hotenja ministra v prid delavstva in nameščencev, je tako postopanje vredno obsodbe in je zelo blizu demagogiji. Torej k uredbi sami.

Uredba sama predstavlja celoto, ker so v njej združena vsa določila, ki so potrebna za ureditev časa o odpiranju in zapiranju trgovin ter za ureditev delovnega časa pomožnega osebja. Nekdanji osnutek bivšega ministra za socialno politiko dr.

Behmena je namreč izdal v tem oziru dve naredbi, kar ni bilo v korist stvari same.

Pri osnutku je važno tudi to, da naj bi veljala ta uredba za vsa podjetja, tudi za ona, ki nimajo pomožnega osebja. In to je velikega pomena z ozirom na konkurenco, ki bi sicer onemogočala točno izvedbo uredbe v praksi.

Uredba sama ima dva glavna dela: *Odpiranje in zapiranje trgovin ter delovni čas pomožnega osebja*. Ta 2 glavna dela se delita še v pododdelke.

a) *Odpiranje in zapiranje trgovin* ob delavskih se vrši v času od 1. aprila do 30. septembra med 6. uro zjutraj in 8. uro zvečer. V dobi od 1. oktobra do 31. marca pa se ne smejo odpreti pred 7. uro zjutraj in 7. uro zvečer. Kjer pa zahtevajo klimatske in krajevne razmere, pa se smejo trgovine odpreti že ob 4. zjutraj zapre pa morajo biti najkasneje ob 10. zvečer. (§§ 1, 2.)

Veliki župani o. n. mestne uprave pa določajo po zaslišanju pristojnih zbornic, kdaj se odpirajo in zapirajo trgovine v posameznih krajih. Kjer je le količak mogoče, se mora čas odpiranja in zapiranja trgovin skladati z delovnim časom pomožnega osebja. (§ 3.) Opoldanski odmor traja najmanj eno uro.

§§ 4. do 13. obsegajo izjemna določila od predpisov § 1. in 2. V smislu teh določil smejo biti nekatera podjetja odprta do 9. odn. do 10. zvečer (pekarije, mesarije itd., prodajalne v kopalščih, slaščičarne, brivnice pred nedeljo ali praznikom). Veliki župani o. n. uprave mest morejo dovoliti, da

so lokali v nekaterih krajih odprti celo do 12. ure ponoči. Opoldanskega odmora nimajo gostilne, kavarne, podjetja za prevoz blaga itd.

b) *Nedeljski počitek* je v principu priznan (§ 14). So pa tudi v tem pogledu izjeme. Te izjeme veljajo za celodnevno delo, za dopoldansko ali pa samo le za nekaj ur.

Ves dan je dovoljeno delo v gostilnah, kavarah, javnih kuhinjah, fotografskih ateljejih itd.

Dopoldne smejo biti odprta podjetja za nakladanje in izkladanje blaga pri železnicah, v pristaniščih, pekarnah, mesarijah, brivnicah, cvetličarne in slično.

Dve uri dopoldne pa smejo biti odprte trgovine v onih krajih, kjer je manj kakor 10 000 prebivalcev in kamor prihajajo ljudje ob nedeljah v velikih množicah. Kdaj se odpirajo in zapirajo trgovine v takih krajih, določujejo veliki župani o. n. uprave mest.

Delovni čas pomožnega osebja. a) Ob delavskih je določen 8-, 9- in 10-urni čas, in sicer po značaju podjetja.

8-urni delovni čas velja za banke, za zavarovalnice, za ključavničarje, kovače, kotlarje, za kemične pralnice, za strojarne in slično.

9-urni velja za trgovine in druge obrti. 10-urni delovni čas je vpeljan v prodajalnah svežih živil, tobaka, v podjetjih za prevoz potnikov in v letalskih strokih.

Nočno delo je prepovedano ženskam in mladim izpod 18 let.

Za duha in srce

Na Mohorjevo družbo ne pozabimo

Popolnoma odveč bi bilo ponovno govoriti o zaslugah, ki si jih je pridobila naša Mohorjeva družba za prosvetno povzdigo našega naroda s tem, da je med naše slovensko ljudstvo razposlala že milijone dobrih slovenskih knjig, prav tako odveč bi bilo govoriti o njenem sedanjem poslanstvu. Saj se je o vsem tem že nešteto pisalo in govorilo. Pred nami je, kakor na dani, dejstvo: Mohorjeva družba je zadnja leta tako napredovala, da je danes priznana naša najboljša in najbolj širokopotezna književna družba. Njeno delavnost in rastočo podjetnost moramo danes občudovati. Z letošnjimi publikacijami, zlasti z izdajo Pitamičeve »Države«, se je Mohorjeva družba dostojno predstavila tudi južnim bralom Srhom, pa tudi zunanjemu svetu. Mohorjeva družba je tesno povezana z življenjem in usodo slovenskega naroda (njen beg iz Celovca preko Prevalj v Celje), njena zgodovina je sestavni del slovenske kulturne zgodovine. Da se bo sedaj, ko je v Celju dobila svoj novi stalni dom, tega svojega kulturnega poslanstva še bolj živo zavedala, smo lahko uverjeni.

Mohorjeva družba je torej naš slovenski ponos. Zato je tudi naša dolžnost, da tekom tega meseca napnemo vse sile, da družbi pridobimo čimveč novih članov. Lansko leto smo od 46 189 prišli na 48 337 članov. Napredovali smo torej za 2148 članov. Ako letošnje leto napredujemo vsaj za toliko članov ko lansko leto, pa bomo dosegli število 50 000. — Vsaj ta številka mora biti naš cilj. Ako bomo pridni, bomo ta cilj tudi dosegli. Zavedajmo pa se, da še ni zadosti o nanihi s priznice, da se do 1. marca sprejema naročnina za Mohorjeve knjige. Člane naših podeželskih prosvetnih društev čaka tukaj glavna naloga. Fantje in dekleta, od hiše do hiše, od osebe do osebe, pri znanih in prijateljih govorite o potrebi duševne izobrazbe, o vrednosti dobre knjige, ter pridobivajte novih članov Mohorjevi družbi. Kdor pridobi družbi 10 novih članov, dobi vseh pet knjig sam zastop. Res je, da je tukaj treba poštrevnosti, toda zavedajmo se, da delamo za dobro stvar. Večjih uspehov ni brez velikih žrtv. Pa še tega se zavedajmo, da imamo tudi nasprotnike. Čim več bomo sejali, tem več bomo želi. Ako pa ne bomo sejali mi, bodo sejali pa tudi želi naši nasprotniki. O vplivu tiskane besede na človeška srca ni treba posebe razpravljati. Ta vpliv je ali dober ali slab, tretjega ni.

Kake knjige izda Mohorjeva družba za prihodnje leto, je znano. Koledar čitanko ljudske visoke šole, »Večernice« z izvirno povestjo »Višarska polena« (spisal Narte Velikonja), 7. zvezek »Zgodovine slovenskega naroda«, ki jo za pokojnik Grodnom nadaljuje dr. Jos. Mal »Kako smo se ujedinili?«, knjiga v spomin desetletnice našega ujedinjenja, ki jo bo napisal naš politični voditelj dr. Anton Korošec in nadaljnji zvezek »Življenja svetnikov«, kjer sodelujejo naši najboljši strokovnjaki. Torej pet knjig, med temi tri znanstvene, za borih 20 Din. — Vsaka teh peterih knjig je vredna več ko 20 Din. Samo Mohorjeva družba nam za tako malenkostno svoto lahko nudi tako

bogat knjižni dar. Za doplačilo pa izda družba še strokovno knjigo »Živinozdravnik«, ki jo je napisal živinozdravnik Fr. Černe, znanstvenec pisan potopis bogoslovnega profesorja dr. Jeharta »Iz Kaire v Bagdad« z izvirnimi slikami in z razlago sv. pisma, oprto na vedo in zgodovino, in »Tiho veselje«, pesniško zbirko pokojnega pesnika Leopolda Turšiča.

Članarina pri nabiranju novih naročnikov ne bo delala ovire, ker 20 Din zmora danes vsak berač. Treba bo, kakor rečeno, samo poštrevnosti in idealizma. Ni bahaštvo in ni votel agitacijski boben, če trdi Mohorjeva družba, da bi pač ne smelo biti v Slovincih ne družine, ne hiše, ne šole, ne društva in ne posameznikov, ki bi zamudili priliko in si ne nabavili teh tako aktualnih knjig za skromno članarino 20 Din. V mesecu februarju na delo za Mohorjeve knjige! Obilo uspeha in blagoslova božjega!

Mlj. Mnd.

Glasba

O čelistu-virtuozu Cassado, ki igra na svojem koncertu v četrtek dne 9. t. m. v Filharmonični dvorani celo vrsto klasičnih del predvsem sonate za čelo in klavir, pišejo dunajski časopisi, da je bil zadnji njegov koncert senzacija, katere mora vsak Dunaj imeti. Ime Gaspar Cassado je navdlo vsa glasbene kroge s tako izrednim navdušenjem, da bodo v bodoče vsi njegovi koncerti že vnaprej popolnoma razprodani. Po celim Dunaju je šel s mo en glas: tega moramo poslušati! Kritiki pravijo, da je glas njegovega instrumenta neizrečno sladak, njegov pianissimo tako lep in nežen, da si lepega ne moremo misliti. Cassado je učenec najslavnejšega vseh čelistov Cassola in brez dvoma je, da že danes koraka tesno ob svojem mojstru-vzorniku in le vprašanje najkrajšega časa je, da ga v vsakem pogledu še prekosli. Predprodaja vstopnic v Matični knjižarni. Opozarjamo, da je začetek koncerta ob 19. uri.

Pred nedavnim časom je nastopila belgrajska pevka-sopranistka gđ. Jelka Sta. atovičeva na enem koncertu v Pragi, kjer je izvajala celo vrsto samospetov francoske literature. Praški listi se prinašajo o njenem koncertnem nastopu najslavnejše ocene. Ta odlična pevka nastopi tudi v Ljubljani in sicer na koncertu Filharmonične družbe, ki se vrši v ponedeljek dne 13. t. m. v Filharmonični dvorani. Več o sporedu prihodnjič.

Koncert učiteljskega zbora

Snoči je bil v Unionu precej dobro obiskan koncert zbora slovenskih učiteljev in učiteljic pod vodstvom prof. Srečka Kumarja. Koncert je imel izredno srečno izbran program od najboljšega iz naše moderne in je prav lepo uspel. Več o koncertu jutri.

Naša umetna obrt

V cvetličarni Šimenc, v Selenburgovi ulici, je razstavila gospodična Dana Pajnič nekaj svojih novjših keramičnih del. Gospodična je študirala dekorativno keramično obrt pri umetniku prof. Francu Kralju in dela sedaj že samostojno. Razstavila je tri dekorativne krožnike, dve vazi, dve dozi in krasno statueto. Opozarjamo občinstvo na to razstavo, ki zasluži kot del domače dekorativne industrije vso pozornost. Treba je, da se zavežemo in obrnemo od kvaliteto slabšega inozemskega importa k domači dekorativni obrti in se zanimamo za domače izdelke, ki so umetniško resnejši, priročnejsi in — cenejši!

Princesa Astrid, belgijska prestolonaslednica, krsti s šampanjcem aeroplan, ki nosi njeno ime.